

Piešiniai
B. DEMKUTĖS

VALSTYBINĖ GROŽINĖS LITERATŪROS LEIDYKLA
VILNIUS * 1962

SONĖ TOMARIENĖ

PASAKŲ SPARNAI

Lietuvių Kultūros Židinio New Yorke
ANTANO MACEIKOS Vardo
BIBLIOTEKA
Skyrius 8-37
Nr. _____

PASAKŲ SPARNAI

Kartą viename miške gyveno žiauri laumė ragana. Ji spėsdavo spąstus, kankindavo žvėrelius ir gaudydavo vaikus. Įsipyko visiems ji ligi gyvo kaulo.

Pamiškėje, žemoje trobelėje, pas tėvelį ir mamytę gyveno broliukas Aliukas ir sesytė Alytė. Vieną dieną tėvelis dovanuoja Aliukui ir Alytei po aštrų peiliuką. Apsidžiaugė Aliukas ir sako:

— Turiu aštrų peiliuką, tai dabar eisiu į mišką raganos baidyti.

— Ir aš, — sako Alytė.

Ir išėjo. Ėjo ėjo ir priėjo molio kalniuką. Aliukas ir sako:

— Iš to molio nusilipdysiu balandytį.

— Ir aš, — sako Alytė.

Nusilipdė abudu iš molio po balandytį, peiliukais išraižė sparniukus, išpaudė akutes iš juodųjų serbentų. Balandukai

pramerkė serbentų akis, suplasnojo piaustinėtais sparniukais, užskrido vaikams ant pečių ir užburkavo:

Brūkū, brūkū!
Mūsų akys serbentukai
Gali raganą matyti.
O sparneliai molinukai
Gali laumę pasivyti.
Brūkū, brūkū!

— Gera! — apsidžiaugė Aliukas. — Jūs kelią rodykite, o aš bėgsiu raganos baidyti.

— Ir aš, — tarė Alytė.

Balandukai molinukai priešais lekia, kelią rodo, o Aliukas su Alyte iš paskos seka.

Lėkė lėkė, bėgo bėgo ir pribėgo juodo purvo klaną. Purve skęsta bitė ir gaudžiai dūžia:

Skandino ragana mane
Juodų purvų lipniam klane,
Kad per mažai nešiau medaus,
Kad ne gana nešiau saldaus.
Pilni medaus ąsočiai du —
Bet laumei vis dar nesaldu.
Jau sklidini trys katilai
Ir keturi jau kubilai
Liūliuoja tartum ežerai —
Bet laumei vis dar negerai!

— Gelbėsiu bitę, — tarė Aliukas ir nupiovė peiliuku karkalo šakutę.

— Ir aš, — tarė Alytė, įmerkė tą šakutę į purvo klaną. Bitė užrėpliojo ant šakutės, nusidžiovino, gražiai padėjo ir nulėkė.

Vėl balandukai molinukai lekia, vėl Aliukas su Alyte iš paskos seka. Lėkė lėkė, bėgo bėgo ir pribėgo tankius krūmus. Girdi — krūmuose kažin kas verkia rauda. Balandukai užgiedojo:

Spąstus ragana paspendė.
Po krūmynus kiškis landė
Ir, įkišęs kilpon koją,
Graudžiai verkia ir vaitoja.

— Aš gelbėsiu kiškiuką, — sako Aliukas.

— Ir aš, — sako Alytė.

Vaikai išsitraukė peiliukus, supiaustė spąstus ir paleido kiškiuką. Gražiai padėjo kiškiukas ir nuliuksėjo sau.

Vėl balandukai molinukai lekia, vėl Aliukas su Alyte iš paskos seka. Lėkė lėkė, bėgo bėgo ir išgirdo šunis atlojant atskalijant. Balandukai užgiedojo:

Paleido jau laumė šunis skalikus,
Jie lapę vaikys po laukus, po miškus.
O kai sugaus,
Kailelį numaus.

— Aš gelbėsiu lapę, — sako Aliukas.
— Ir aš, — sako Alytė.
Atbėgo ir lapė alsuodama, dūsuodama.

Tuoju Aliukas su Alyte įkėlė lapę į medį, o patys susiieškojo didelius mietus ir nuvarinėjo raganos šunis.

Išsoko lapė iš medžio, gražiai padėkojo ir nubėgo sau.

Vėl lekia balandukai molinukai, vėl seka Aliukas ir Alytė. Lėkė lėkė, bėgo bėgo ir pribėgo gilią duobę. Duobėje tupi meškinas ir verkia:

Ragana kasė duobę
Vakarais, vakarais.
Klojo, dangstė lyg drobe
Stagarais žagarais.
Aš po mišką kėblinėjau,
Į tą duobę įmarmėjau.
Maus ji mano kailinaičius,
Sau rankoves atsiraičius.

— Aš gelbėsiu meškiną, — sako Aliukas.
— Ir aš, — sako Alytė.

Aliukas ir Alytė susiieškojo miške ilgą rąstą ir įritino į duo-

bę. Meškinas tuo rąstu iškopė iš duobės, gražiai padėkojo ir nudrimbsėjo sau.

Vėl balandukai molinukai lekia, kelią rodo, vėl Aliukas su Alyte iš paskos seka. Lėkė lėkė, bėgo bėgo ir pribėgo upę. Žiūri — paupy drebulėje už uodegos pakartas bebras. Negali nei žemės pasiekti, nei dantimis virvės pagrauzti, nei kojomis į drebulę atsiremti. Kyburiuoja vyburiuoja ir liūdnei rauda:

Suvarė ragana bebrus į talką,
Mane pristatė skaldyti malkų.
Aš prikapijau visą kaugę,
O ji, besotė, kad sustaugė:
„Rantyk, kol dantys tau nudils!
Jei ne — į dangų kojos kils!“
Kai graužt nebuvo jau jėgos,
Pakorė čia už uodegos.

— Aš gelbėsiu bebrą, — sako Aliukas.
— Ir aš, — sako Alytė.

Abudu įsilipo į drebulę, peiliukais papiaustė virves ir paleido bebrą. Bebras gražiai padėkojo ir panėrė į upę.

Vėl balandukai molinukai lekia, vėl Aliukas su Alyte iš paskos bėga. Lėkė lėkė, bėgo bėgo ir pribėgo didelį ežerą. Žiūri — ežere ištiesti tinklai, o juose gulbės blaškosi, sparnais plaka, ištrūkti negali. Balandukai molinukai užgiedojo:

Pavydī laumė gulbėms dangaus,
Tinklais šilkiniais gulbes sugaus.
Ji burtų žodį piktą ištars
Ir savo vergėm klusniom pavers.

— Aš gelbėsiu gulbes, — sako Aliukas.

— Ir aš, — sako Alytė. Tuoju abudu išitraukė aštriuosius peiliukus, supiaustė raganos šilkinius tinklus ir paleido baltąsias gulbes.

Iškilo gulbės į padanges ir užgiedojo:

Baltos gulbės, gulbinai,
Atsiminsim amžinai,
Kad jūs turit tokį ginklą,
Kurs suplėšo laumės tinklą.
Kai pagalbos jums reikės,
Gulbė sparno negailės.

Balandukai molinukai užsižiūrėjo į nūlekiančias gulbes ir nepastebėjo, kad ragana jau čia pat. Ragana šūst iš tankumyno, kapt paspaudė Aliuką po viena pažastimi, čiupt paspaudė Alytę po kita ir nešasi. Trata braška medžiai krūminai, staugia juokiasi laumė ragana. Aliukas ir užgiedojo:

Neša ragana Aliuką
Skersai mišką be takiuko.

Ragana tuoju užspaudė Aliukui burną. Tada Alytė užgiedojo:

Neša neša ir Alytę,
Pasiglemžus kaip avytę.

Ragana bematant užspaudė ir Alytei burną.

Tada balandukai molinukai iškilo aukštai aukštai, kur ragana nepasiekia, suplasnojo molinukais sparniukais, sublizgino serbentukų akutėmis ir užgiedojo:

Neša ragana Aliuką
Skersai mišką be takiuko.
Neša neša ir Alytę,
Pasiglemžus kaip avytę.
Auksasparne bite švite,
Kapliadanti bebrelyti,
Pilkas kiški ilgakoji,
Pūstuodege raudonoji,
Tu, smarkusis meškine,
Kuris krūmus treškini, —
Bėkit, lėkit ir šokuokit,
Juos iš raganos vaduokit!

Tuojau atzvimbė bitė, cvakt ir įgėlė raganai į nosį! Ragana sustaugė, bet vis dar bėga, nešasi vaikus. Atbėgo bebras, taukšt drožė uodega raganai per užpakalį! Ragana strykt pašoko, bet vis dar bėga, nešasi vaikus. Atšokavo kiškis, spykt įspyrė raganai į pilvą! Ragana griebė viena ranka sau už pilvo ir paleido Aliuką. Atbėgo lapė, am ir perkando raganai blauzdą! Ragana griebė antrąją ranką už blauzdos ir paleido Alytę. Atriaumojo meškinas, paukšt kirto letena raganai per sprandą, ragana kibildokšt — ir nuvirto! Aliukas su Alyte įsliuogė į ąžuolą ir tupi viršūnėlėje su balandukais molinukais.

Atsigavo ragana, atbėgo prie ąžuolo ir pradėjo graužti. ąžuolas buvo labai kietas. Ragana grukšt grukšt pagraužė ir išsilaužė vieną dantį. Grukšt grukšt pagraužė pagraužė ir išsilaužė antrą dantį. Daugiau dantų nebeturėjo ir, parbėgusi namo,

atsinešė tris aštirus kirvius. Paėmė vieną, kirto kirto ąžuolą, pavargo, sušilo. Kius kius atkiusnojo kiškiukas ir sako:

— Duok aš už tave pakirtėsiu, o tu pasilsėk.

Kai ragana padavė kiškiukui kirvį, jis vieną kartą cakt į medį, o du kartus cinkt cinkt į akmenį. Ir atkirto raganos kirvį. Pasiėmė ragana antrą kirvį ir vėl kerta. Kirto kirto, pavargo, sušilo. Atbėgo lapė ir sako:

— Duok aš už tave pakirtėsiu, o tu pasilsėki.

Padavė ragana lapei kirvį, o lapė vieną kartą cakt į medį, o du kartus cinkt cinkt į akmenį. Ir atšipino raganos kirvį. Pasiėmė ragana tretįjį kirvį. Kirto kirto ir vėl pavargo, sušilo. Atbėgo meškinas ir sako:

— Duok aš už tave pakirtėsiu, o tu pasilsėk.

Paėmė meškinas kirvį, cakt vieną kartą į ąžuolą, cinkt cinkt du kartus į akmenį. Atbuko ir tretysis kirvis. Jau dabar ragana nebeturi kuo bekirsti. Atbėgo bebras.

— Graužk ąžuolą! — liepė jam ragana.

Bebras grukšt grukšt graužia raganos blauzdą.

Pašoko ragana ir sustaugė:

— Graužk ąžuolą, o ne mano blauzdą!

— Maniau, kad ąžuoliukas, — sako bebras. Apsisukęs grukšt grukšt graužia kitą raganos blauzdą. Ragana supyko, prisirišo du kirvius prie letenų, tretįjį į burną įsikando ir brazdu brazdu, tais kirviais pasiremmdama, kopia brazdinasi į ąžuolą. Kopė kopė ir prikopė netoli viršūnės. Pamatė bitė, kad jau ragana pasieks Aliuką, atlėkė, cvakt ir įgėlė raganai į nosį. Ragana sustaugė, griebė sau už nosies ir bildu bildu iškrito iš ąžuolo. Nukritusi pasitampė pasiražė, pasispiaudė delnus, vėl prisirišo kirvius prie letenų ir vėl, jais pasiremmdama, kopia brazdinasi į ąžuolą. Kopė kopė ir prikopė pačią viršūnę. Mato

Aliukas su Alyte, kad ragana jau visai nebetoli, tuojau stvers už kojų, ir užgiedojo:

Ei, jūs gulbės, gulbinai!
Laumė atskuba čionai!
Meskit, meskit po plunksnytę,
Kad galėtumėm skraidyti!
Meskit plunksnas ir pūkus:
Dirbsim pasakų sparnus!

Suošė sušlamėjo medžiai, atlėkė atplasnojo gulbės ir numetė po pūkelį, po plunksnelę į ažuolą. Aliukas su Alyte pasidirbo pasakų sparnus ir išlėkė su gulbėmis ir balandukais per girią. Lėkė lėkė lėkė, parlėkė namo, šmukšt pro langelį, papūkšt į loveles ir pasilindo po patalėliais!

Kai tik jie nulėkė, bebras grukšt grukšt grukšt ir pergraužė ažuolą kiaurai. Ažuolas lingu lingu susvyravo, triokšt nulūžo, bumpt parvirto ir nuslėgė ragana! Apsidžiaugė visas miškas!

Visi žvėrys nubėgo, nulėkė pas Aliuką ir Alytę su linksma naujiena, kad jau raganos nebėra! Bitė atsitūpė ant palangės į gėlių vazoną, kiškiukas, lapė, bebras ir meškinas susiglaudė palangėje, gulbės, gulbinai ir balandukai molinukai sutūpė į medžius po langais. Visi kartu ir užgiedojo:

Ažuolėlis virto — triokšt!
Laumė dribo — keberiokšt!
Ji duobių mums nebekas
Ir žabangų nebespęs,
Su šunim nebevaikys,
Tinkluose nebelaikys,
Neskandins purvų klane,
Nebekarstys! Ne, ne, ne!
Linksma girioj ir kieme —
Nusikratėme laume!

Purpt purpt įskrido balandukai pro langą, sutūpė ant Aliuko
ir Alytės pagalvių ir užburkavo:

Merkiasi viena akytė,
Brukū, brukū!
Merkiasi antra akytė,
Brukū, brukū!
Balanduko molinuko
Ir Alytės, ir Aliuko,
Brukū, brukū!

Užsimerkė akytės, užmigo Aliukas ir Alytė, užmigo balan-
dukai molinukai. Miega, ilsisi, raganą nuveikę, saldų sapną
sapnuoja, pasakų sparnais po pasakų šalį lakioja.

KAIP VARNA LAPEŲ APGAVO

Kitą kartą augo labai didelė giria, kur gyveno daug
paukščių ir žvėrelių. Vieną dieną atlėkė strazdelis
su savo žmonele ir susikrovė aukštoje eglėje lizdą. Strazdienė
padėjo penkis mažus kiaušinėlius ir išperėjo penkis mažus
strazdelius. Strazdas tėvas tupi ant eglės šakos, supasi ir dal-
nuoja:

Aukšta, aukšta eglė,
Graži mano žmonelė,
Šiltas mano lizdelis,
Puikūs mano vaikeliai,
Penki, penki!

Kur buvus nebuvus atstyrino laputė per tankumyną. Išgir-
dusi strazdelį taip dainuojant, ji atbėgo po eglę ir sušuko:

Strazdeli, strazdeli,
Griauk savo lizdelį,
Veskis vaikelius —
Kirsiu eglėle!

Išsigando strazdelis ir pradėjo prašyti:

— Lape lapele, nekirsk eglėlės!

— Numesk man vieną vaikelį, tai nekirsiu.

Apsiverkė strazdelis, gaila vaikelio. Bet ką darys: paverkęs paraudojęs numetė vieną vaikelį lapei.

Kitą dieną strazdelis vėl tupi prie lizdo ir čiulba:

Aukšta, aukšta eglėlė,

Graži mano žmonelė,

Šiltas mano lizdelis,

Puikūs mano vaikeliai,

Keturi, keturi!

Lapė vėl atslimpino po eglę ir sušuko:

— Strazdeli, veskis vaikelius — kirsiu eglėlę!

— Nekirsk, lapele, nekirsk!

— Numesk vieną vaikelį, tai nekirsiu.

Nuliūdo strazdelis, bet ką darys: numetė lapei kitą vaikelį.

Taip lapė, begandindama strazdelį, suėdė keturis jo vaikelius. Beliko lizde tik vienas — pats jauniausias, tėvo mylimiausias.

Tupi dabar strazdelis nulliūdes ant šakelės ir nebegieda, tik gailiai verkia, net giria ošia. Lėkė pro šalį varna ir, išgirdusi kažin ką beverkiant beūbuojant, nutūpė į eglę pažiūrėti. Pamačiusi strazdelį beraudantį, tarė:

— Kas atsitiko, kaimynuži, ko taip verki?

— Kaip aš neverksiu, kad lapė jau balgia mano vaikelius nešioti.

— Tai kam tu jai duodi?

— Kaipgi neduosiu, kad ji žada eglėlę kirsti!

— Kva-kva-kva! — nusijuokė varna. — Netikėk tu ja. Kitą kartą, kai pagąsdins eglėlę kirsianti, tu jai atsakyk: kirsk, o kuo tu kirsi? O vaikelių jai daugiau neduok.

Taip pamokiusi, varna nulėkė sau.

Neilgai trukus atbėgo ir lapė.

— Strazdeli, kirsiu eglėlę!

— Kirsk sau, kad nori. Pažiūrėsiu, kuo gi tu kirsi?

Lapė šmaukšt šmaukšt sudavė uodega keliskart per eglę, bet ji sau stovi kaip stovėjusi. Strazdelis, viršūnėje tupėdamas,

juokiasi kvatoja. Pamatė lapė, kad strazdelis jos nebijo, ir klausia:

— Iš kur toks gudrus palikai? Gal kas tave pamokė?

— Varnelė, gera žmonelė, pamokė.

— Tai kokia! — murmėjo lapė, šalin bėgdama. — Na, palauk tu, juodasparne, aš tau atkeršysiu!

Nubėgo lapė į pamiškę, kur varnės dažnai lakiodavo, atsigulė aukštiekninka, užsimerkė, kojas pastapino, uodegą ištiesė ir apsimetė negyva ėsanti. Varna, pamačiusi lapę pastirą gulint, sušuko:

— Kva-kva-kva! Pastipo, pastipo! Strazdienos persiėdė ir pastipo!

— Gyva, gyva! — perspėjo pro šalį lėkdama pėmpė.

Varna truputį suabejojo, bet nutarė persitikrinti.

— Kirsiu į uodegą, jei gyva — neištvers, — tarė ji sau.

Kirto į uodegą, bet lapė iškentė nesukrutėjusi. Varna įsidrąsinusi užšoko lapei ant pilvo ir vėl knabtelėjo snapu. Lapė vėl nė krust!

— Tikrai pastipo! — sušuko varna apsidžiaugusi ir užšoko ant galvos lapei akių kapoti. Tuo tarpu lapė capt ir nutvėrė varną.

— Aha! Pakliuvai į mano nagus, strazdelio patarėja! Dabar galas tau!

— Lape lapele, kaip nori, taip žudyk, tik nedaryk man to, ką senelis senutei padarė!

— O ką jis jai padarė?

— Ogi paėmė nuo šiukšlyno dėželę be dugno, įsodino į ją senutę ir važinėjo tol, kol jos visi kaulėliai subyrėjo.

Lapė, norėdama varnai kaulus išbarstyti, nubėgo į šiukšlyną, susirado dėželę be dugno, įsodino jon varną ir žadėjo ve-

žioti. O varna tik spurst išlėkė iš dėželės ir nuskrido miškan kvatodama:

— Kva-kva-kva! Kva-kva-kva! Tai apgavau kvaile lapę! Šarka Karka, klausykis, kaip lapę apgavau! Kiški Piški, klausykis, kaip lapę apgavau! Vilke Pilke, klausykis, kaip lapę apgavau!

Visas miškas juokėsi klegėjo iš lapės kvailumo. Lapei tas be galo nepatiko. Buvo ji visur pagarsėjusi kaip gudriausioji iš visų miško žvėrių, o čia varna ėmė ir apgavo! O pikčiausia buvo, kai ir tas mažasis strazdelis iš eglės viršūnės sušuko:

— Lape Snape! Ar nematei dėželės be dugno?

VARLIŲ KARALIUS

K

itą kartą vienoje pelkėje gyveno daug varlių.

Gera joms ten buvo gyventi. Iš visų kraštų į pelkę bėgo maži upeliai, nešdami tyrą vandenį. Aplinkui augo krūmai, po kuriais gunksojo dideli akmenys, o ten ir karščiausią vasarą būdavo tamsu ir vėsu. Pelkėje pilna buvo visokių vabaliukų ir kirminėlių — tik išsižiok, ir pusrytis pats į gerklę išoka!

Kartą pavakarėje tupėjo kelios varlės ant akmenų ir šnekučiavosi:

- Kūmin, kūmin, kūmin!
- Ką, ką, ką?
- Kurr buvai? Kurr buvai?
- Turrrguje, turrrguje.
- Ką pirrkai? Ką pirrkai?
- Švarrką, švarrką, švarrką.
- Ko-okį, ko-okį?
- Marrgą, marrgą, marrgą!

Kitos varlės, išsitiesusios minkštame dumblyne, klausėsi tų šnekų. Viena ir prabilo:

— Ar girdite, draugės, apie ką kalbasi tos kūmos? Apie švarkus, apie drabužius. Vien tik tuštybės...

— Visas mūsų gyvenimas toks: valgis, dainos ir kiti niekai, — atsiliepė kita. — Nieko įdomaus.

— Tiesą sakai, — pritarė trečioji: — labai nuobodus gyvenimas. Kiti kraštai, kaip girdėtis, turi valdžias, karalius. Ten tai smagu gyventi! Žiūrėk: tai karalius mirė, tai karalaitis gimė, tai veda, tai į karą eina... Vis visokių įvykių pilna! O pas mus tai tikra stovinti pelkė: nieko, o nieko niekada neatsitinka...

Taip bekalbėdamos varlės nutarė, kad gyvenimui pajvairinti geriausia būtų turėti karalių, karališką dvarą, diduomenę. Tada visokių intrigų ir įdomybių būtų užtektinai.

Lengva pasakyti: karalius. Bet iš kur jį gausi? Vienos tarė, kad reiktų išsirinkti iš savo tarpo, bet buvo gudresniųjų suniekintos. Niekur, sakė jos, negirdėta, kad kas karalių rinktų. Nuo amžių karaliai dievo duodami.

Kad taip — daugiau nėra ko besiginčyti. Išsirinko varlės atstoves ir pasiuntė pas dievą Perkūną karaliaus prašyti.

Ir nuplumpėjo, nušokavo pasiuntinės pas Perkūną.

Išgirdęs varlių norą, Perkūnas ėmė juoktis, kvatotis, net visi dangaus pašaliai dreba! Išsijuokęs išsiklegėjęs tarė:

— Liuoksėkite namo į savo pelkę, kvailutės! Atsiųsiu jums karalių, kad taip įsigeidėte.

Parkliuksėjo varlės namo ir laukia to pažadėtojo karaliaus.

Laukia dieną, laukia antrą, o karaliaus vis nėra. Trečią dieną Perkūnas, beeidamas per dangų, pamatė skiedryne begulintį didelį rąstą ir, atsiminęs varlių prašymą, tarė:

— Štai pats gerasis karalius toms mano varlėms!

Tai tardamas spyrė koja į rąstą, ir šisai nusirito tiesiai į varlių pelkę. Oi, koks tada buvo didelis pliumpt! O dar didesnis tykšt! Vandenys net į padanges išlėkė ir Perkūno rūmų langus aptaškė.

Varlės to baisaus trenksmo taip išsigando, kad išlakstė į visas puses ir išsislapstė po akmenimis. Tris dienas, tris naktis taip kiūtojo drebėdamos ir viena kitai šnibždėdamos:

— Oi, kad gavom, tai bent gavom karalių! Kas jo baimėlis, kas jo smarkumėlis! Net akys ant kaktos išsprogo iš tos baimės!

Ketvirtą dieną nusibodo varlėms po akmenimis drebėti, ir pradėjo nosis laukan kaišioti. Drąsesniosios ėmė pamažu prie karaliaus gretintis: bene paskirs kokiu ministriumi.

O karalius guli sau pelkėje, plūduriuoja, šildosi prieš saulę ir į varles nė nežiūri.

— Koks jis didingas! — kalbėjo varlės. — Koks išmintingas! Į mus nė nežiūri!

— Tur būt, jis labai kilnios širdies, nes visą laiką tik į dangų žiūri.

Taip girdamos karalių, jos stengėsi viena per kitą arčiau prie jo priėti, garsiau pagyras sušukti, kad karalius greičiau pastebėtų ir į savo būsimąjį dvarą priimtų. Bet karalius sau telkšo pelkėje ir nė krust!

— Kvailį gavome, o ne karalių, — sušnibždėjo viena varlė. — Nesulauksime iš jo jokių pramogų, paminėsit mano žodį! Niekuo jis nesidomi, tik spokso, akis į dangų įrėmęs, ir viskas!

— Lėtas tai lėtas, — atsiliepė kita varliūkštė. — Bet tai dar geriau: neskriaus mūsų be reikalo.

— Kas iš to lėtumo, — suniekino ją trečia. — Karalius neturi būti lėtas lyg koks snaudalis. Jis turi būti smarkus ir dingas. Turi mokėti ir sušukti, ir koja treptelėti!

Taip praėjo dar trys dienos. Per tą laiką varlės visai įsidrąsino ir artimai su savo karaliumi susipažino. Kiek pirmąsias tris dienas jos vengė karaliaus, tiek kitas tris apie jį trynėsi, aplinkui plaukinėjo, stengdamosi viena už kitą gražiau pašokti, garsiau pakurkti. Gal, karaliui įtikusios, bajorystę gaus... Per tas lenktynes dėl karaliaus malonės kitos net susipyko. Trys jaunos varliukės, buvusios iki šiol neperskiriamos draugės, taip susikivirčio, kad, susitikusios viena kitą, net užsimerkdavo iš piktumo. O susipyko už tai, kad negalėjo susitarti, kuri iš jų būtų geriausia karalienė.

Taip varlėms apie karalių bestrikčiojant, viena, pro šalį šokdama, netyčiomis įspyrė karaliui į šoną. Varlės, tai pamąčiusios, net sustiro iš baimės: tai bus dabar! Kaltininkė persigandusi puolė ant kelių ir ėmė verkdama teisintis, kad ji netyčia...

O karalius — net nuostabu — visai nesibara! Tarsi būtų nė nepajutęs.

To tai jau varlėms buvo per daug!

— Kas tu esi: rąstas ar karalius? — kurkė jos pasišokinėdamos. — Ar jau neturi nė kiek savigarbos, kad leidies kiekvienos varlės spardomas? Pasijudink, parodyk savo karališką rūstybę! Nubausk kaltininkę!

O karalius sau gunkso lyg kurčias.

Matydamos jį visai lėtą ir nepiktą, varlės, susikibusios ratu, plaukinėjo aplink jį ir, artyn priplaukusios, iš eilės savo kara-

lių spardė ir per jį šokinėjo. Kitos tiek įsidrąsino, kad, susėdusios karaliui ant sprando, kurkė:

— Kerrėbla, ne karalius, rąstas, ne karalius...

— Kerrėbla, kerrėbla...

— Didelis, o durrnas, didelis, o durrnas...

— Véepla, véepla!

Rytojaus dieną susirinko varlių seimas, sutūpė ant karaliaus ir pradėjo tartis. Įširdusios ant Perkūno, kad šis taip negražiai iš jų pasijuokė, nutarė išrinkti kitas atstoves, kurios nuėjusios jį apibartų ir žmoniškesnio karaliaus pareikalautų.

Nustraksėjo atstovės pas dievą ir kad ims bartis, kad ims burnoti! Užmiršo, kad Perkūnas — tai ne jų karalius...

Supyko Perkūnas, treptelėjo koja į grindis, net žaibai pasipylė!

— Nesizinite pačios, ko norite, kvailos šaltapilvės! — prašneko jis, rūščiai suraukęs antakius. — Daviau jums gražius namus, be rūpesčių gyvenimą, o jūs — vis dar nepatenkintos. Nuobodus jums geras gyvenimas, neįdomus lėtas karalius? Norite smarkininko, kuris jus tvirtai suimtų, kurio reiktų

bijoti? Gerai,
tokį ir gausite, bet
juo nepasidžiaugsite! Kvailės!
Negana jums po pievą šokinėti, vabalus
gaudyti. Karališkų rūmų užsimanėte, ministeriauti
užsigeidėte! Už tokį kvailumą reiktų jus tinkamai nubausti.
Bet aš jūsų nebausiu, tik duosiu jums tokį karalių, kokio
geidžiate. O dabar lauk iš mano dvaro, ir kad daugiau čia
su skundais nelandžiotumėte!

Perkūnas trinktelėjo savo auksine lazda į grindis, ir varlės
nė nepajuto, kaip atsidūrė savo pelkėje.

Kitą dieną ir karaliaus susilaukė.

Atskrido jis iš padangių, iš Perkūno rūmų. Išdidžiai, iškil-
mingai plaukdamas oru, suposi jis ant didelių, baltų sparnų.
Apsukęs varlių pelkę ir pievą porą kartų, pagaliau nutūpė
ant buvusio karaliaus ir suklegeno garsiu balsu:

— Klia-klia-klia!

Varlės, klegenimą išgirdusios, pradėjo artintis, lenktis prieš
savo karalių. Viena sena riebulė, nepaspėjusi nuryti sugauto
kirmino, laikė jį įsikandusi burnoje.

— O tu nedorėle! — sušuko karalius. — Kaip drįsti mano
akivaizdoje valgyti?

— Jūsų karališkoji didenybe, ašš... — bandė teisintis varlė.
Bet ką ji norėjo pasakyti, niekas nebeišgirdo, nes karalius pra-
vėrė ilgą, raudoną snapą, ir varlė pranyko jame.

Prarijęs nusikaltėlę, jis suglostė snapu suveltas
baltas plunksnas ant krūtinės, išdidžiai
išrietė kaklą ir pamatė kitą varlę,
išsigandusiom, išverstom akim
į jį bežiūrinčią.

— O kaip tu drįsti į
savo karalių spokso-
ti? — riktelėjo jis.

Ir ta, nespėjusi pasiteisinti, pradingo karališkame snape. Varlės daugiau karaliaus matyti nebenorėjo. Kiek jėgos turėdamos, jos pasileido plaukti, šokinėti į savo namus po akmenimis, į pakrūmes, į žoles... O karalius, iš paskos vydamasis, tik baudžia jas, tik baudžia už visokius būtus ir nebūtus prasižengimus!

Karalius pasistatė sau ir rūmus. Tik ne pelkėje, kaip varlės seniau gėdė, bet aukšto ažuolo viršūnėje. Parsivedė jis ir karalienę, susilaukė ir karalaičių, ėmė ir varles po vieną pas save į rūmus nešioti, tiktai ne į ministeriškus krėslus, bet karalaičiams į gūžius. O tie paūgėję kad ims paskui jas sekioti, kad ims bausti! Visai į jo didenybę tėvelį karalių atsigimė!

Nebeliko varlėms ramybės. Į pievą jos tik pasislėpdamos bedrįsdavo išlįsti; kokį vabalėlį pakandusios, vėl pusalkanės skubino smukti į pelkę. Ir ten baimėje gyveno, nes vasarą, pelkei pradžiūvus, karalius su karaliene styblinėdavo po ją ant savo ilgųjų kojų ir be pasigailėjimo rydavo kiekvieną užsižiopsojusią varlelę. Varlės savo dainas ir kalbas apie margus švarkus užmiršo. Tik vakarais, karaliams sugulus, jos drįsdavo išlįsti iš pelkės. Sutūpusios ant akmenų, šaukia viena kitai:

- Kotrre, Kotrre, Kotrre!
- Ko, ko ko?
- Kurr peillis? Kurr peillis?
- Ko-oks? Ko-oks?
- Briedkrriaunis, briedkrriaunis!
- Ką piausi? Ką piausi?
- Gandrą! Gandrą!

Bet vos karalius Gandras, išgirdęs tokį piktžodžiavimą, sušunka iš savo lizdo „klia-klia-klia!“ — jos visos nutyla ir pradeda pasigerindamos kurkti:

- Gerras karralius!
- Gerras Gandrrelis!
- Graži karralienė!
- Graži Gandrrienė!
- Ka-aipgis! Ka-aipgis! Ka-aipgis!

OŽKYTĖ MELAGYTĖ

Kitą kartą gyveno senelis su senele ir turėjo ožką. Ožkytė buvo labai graži: apvalios akelės, rausvos auselės, šilko vilnelės, gauruotas pabarzdėlis. Senelis ją labai mylėjo.

Vieną rytą pasišaukė senelis sūnų ir tarė:

— Varykis Cibutę į pievą ir gerai priganyk.

Sūnus ganė ožkytę sodriausioje žolėje, girdė srauniausiam upely. Vakare, begenant namo, prie vartų pasitiko senelis ir paklausė:

— Ožkyte mano, mieliausioji mano, ką gi tu ėdei, ką gi tu gėrei?

Cibutė atsakė:

Nieko neėdžiau, nieko negėriau, seneli mano!
Šokdama per griovelį, nusiskobiau trauko lapelį,
Brisdama per klanelį, pasriuobiau vandens lašelį.
Nieko neėdžiau, nieko negėriau, seneli mano!

Supyko senelis ir išginė sūnų iš namų.

Kitą dieną išsiuntė dukterį ožkytės ganyti. Ir duktė kiaurą dieną varinėjosi ožką po žaliausią žolę, po tyriausią vandenį. Vakare, begenant namo, pasitikęs prie vartų, senelis paklausė:

— Ožkyte mano, mieliausioji mano, ką gi tu ėdei, ką gi tu gėrei?

Cibutė vėl atsakė:

Nieko neėdžiau, nieko negėriau, seneli mano!
Šokdama per griovelį, nusiskobiau trauko lapelį,
Brisdama per klanelį, pasriuobiau vandens lašelį.
Nieko neėdžiau, nieko negėriau, seneli mano!

Supyko senelis ir išvarė dukterį iš namų.

Trečią rytą išsiuntė ganyti senele. Ganė senele ožką po dobilynus, girdė po šaltinėlius, o vakare Cibutė vėl skundžiasi, vėl dejuoja seneliui nieko negėrusi, nieko neėdusi.

Užsirūstino senelis ir išvarė senele iš namų.

Kitą rytą jau nėra kam Cibutės ginti: visa šeima išvarinėta. Gavo pats senelis ožką varytis. Nusivarė ją į atolą: Cibutė priėdė pripampo, net pilvas žeme velkasi. Nusivarė prie šaltinėlio: Cibutė prigėrė priplempė, net per barzdele vanduo sunkiasi.

Gindamas namo, prie vartų užbėgo senelis jai už akių:

— Ožkyte mano, mieliausioji mano, ką gi tu ėdei, ką gi tu gėrei?

Cibutė pakratė susiraičiusią barzdele ir, panarinusi akis, vos vos prastenėjo iš persiėdimo:

Nieko neėdžiau, nieko negėriau, seneli mano!
Šokdama per griovelį, nusiskobiau trauko lapelį,
Brisdama per klanelį, pasriuobiau vandens lašelį.
Nieko neėdžiau, nieko negėriau, seneli mano!

Tai kad supyko senelis! Suprato dabar, kad jo mieliausioji ožkytė jam visą laiką buvo melavusi, kad be reikalo visą savo šeimą išgainiojo.

— Na, palauk, nubausiu aš tave, melage! — sušuko jis. Pririšęs Cibutę prie vartų, atsinešė rykštę ir pradėjo tvoti per šonus. Bet ožkytės vilnos tankios, kailiniai stori, ji tik mekena, barzdele atkišusi, ir juokiasi iš senelio.

Pakrapštė senelis žilą galvą, pagalvojo ir nukiūtino į trobą. O Cibutė tik spardosi, tik mekena, juokais netverdama. Tuo tarpu senelis atsinešė muilo ir skustuva, išmuilino jai visus kailinius ir gražiąją barzdele ir ėmė skusti! Žiūri ožkytė, galvą pakreipusi, kad senelis baigia visą jos šoną nuskusti, ir mato, kad jau nebe juokai; nuskus visas tankiąsias vilnas, o tada kad jau duos, tai duos! Išsigando Cibutė, švyst švystelėjo ragais, sprykt pasispyrė kojomis, drykt pašoko, pukšt nutraukė virvę ir lakatai lakatai pasileido bėgti! Bėgo bėgo bėgo ir pribėgo girią. Toje girioje pamatė trobelę; duris pakleveno, vienu ragu paduzgeno.

Iš vidaus atsiliepė balselis:

— Kas ten dureles klabina?

Pažino ji vilkyčio balsą ir storai sušuko:

— Čia aš, jūsų tėvelis, atidarykit dureles!

Kai durelės atsidarė, Cibutė pamatė tris vilkyčius bebėginėjančius, bežaidžiančius. Ji tuojau dureles užkišo, sprykt sprykt sprykt tuos vilkyčius į palovį suspardė, pati strykt ant krosnies užšoko ir šildosi.

Parėjo iš medžioklės vilkas, pabarbeno į duris ir sušuko:
 — Įleiskit mane, vaikeliai; čia aš, jūsų tėvelis.
 O vilkyčiai drebėdami atsiliepė iš palovio:
 — Bijome, tėveli. Kažin koks žvėris duris užsklendė, mus
 į palovį suspardė, o pats ant krosnies šildosi.
 — Kas tu toks? — sušuko vilkas. — Laukan iš mano trobos!
 Cibutė drykt atsistojo ant krosnies, švyst švystelėjo ragais
 ir subliovė:

Aš ožkytė, me-ke-ke!
 Pusė skusta, pusė ne!
 Tūbo auselės, šilkų vilnelės,
 Ylą rageliai, kaulo nageliai,
 Šikšnos pilvelis, kanapinė uodegėlė!
 Kai spirsiu — tai parvirsi!
 Kai dursiu — tai prapulsi!
 Kai šoksiu — tai subadysiu,
 Visus kaulus ištaškysiu!

Išsigando vilkas ir pasileido bėgti. Bėgo bėgo ir susitiko lokį.

— Oi, loky dėduli, kokia man nelaimė, — skundėsi vilkas. — Įslinko į mano trobelę kažin koks žvėris baisininkas: vaikelius po paloviu suspardė ir mane norėjo ištaškyti!

— Nebūk toks bailys, — susijuokė lokys. — Aš tuojau tą žvėrį laukan išmesiu ir jam kailį nunersiu.

Šlumšt pašlumšt priklumšino lokys prie trobelės, dunkst dunkst padaužė letena į duris ir sušuko:

— Lauk iš trobos! O kai griebsiu už sprando, kai tėkšiu į žemę, tai tik burbulai suburbuliuos!

Cibutė drykt į aslą, švyst ragais ir subliovė:

Aš ožkytė, me-ke-ke!
 Pusė skusta, pusė ne!
 Kai šoksiu — tai subadysiu,
 Visus kaulus ištaškysiu!

Persigando lokys, ir abu su vilku nukūrė per girią. Bebėgdami lyg akis išdegę, iš to išgąščio mažne lapę parvertė. Laputė, į šalį stryktelėjusi, sušuko:

— Ko judu lakstote kaip bepročiai! Visą uodegą sudulkinote ir mane pačią vos nesumindžiojote!

— Nėpyk, lapė sesute, — tarė lokys taikiai. — Va, į vilko trobą kažin koks baisininkas įsikraustė, vaikus išgąsdino ir mane norėjo sudraskyti. Vos ištrūkome!

— Tai kad judu, bičiuliai, kiekvieno nieko bijote, — tarė lapė. — Eikime, aš tą baisūną iškrapštysiu.

Nutykino lapė prie trobelės, pasiklausė už durų: tylu, nieko negirdėti. Pirštų galais pristybčiojo prie langelio, pasistiebė ir žiūri. O vilko langeliai mažučiai, kumštiniai, tie patys voratinkliais apdrikę, dulkėmis apžėlę: lapė ir šiaip ir taip kraiposi, o nieko negali pamatyti. Tik ant krosnies pastebėjo kažin ką baltuojant. Įsidrąsino lapė ir, paploninusi liežuvį, sučiulbėjo meiliu balseliu:

— Jūsų šviesybe, girios valdove! Išeik, pasirodyk, dureles atidaryk!

Treptelėjo Cibutė koja: patiko, kad šviesybe vadina, girios valdove pripažįsta.

O lapė toliau gerinasi:

— Atnešiau jūsų šviesybei kiškiuką ir kurapkiuką.

Lokys pridėjo:

— Ir medaus koriuką.

O vilkas sušuko:

— Ir veršiuką, ir paršiuką, ir jauną ožkiuką!

Kai tik išgirdo ožka apie ožkiuką, supyko vėl ir sušuko:

Aš ožkytė, me-ke-ke!

Pusė skusta, pusė ne!

Tūbo auselės, šilkų vilnelės,
Ylų rageliai, kaulo nageliai,
Šikšnos pilvelis, kanapinė uodegėlė!
Kai spirsiu — tai parvirsi!
Kai dursiu — tai prapulsi!
Kai šoksiu — tai subadysiu,
Visus kaulus ištaškysiu!

Išsigando visi trys žvėrys ir leidosi bėgti! Bėgo bėgo bėgo,
kol visai priilso, ir sukrito po medžiu. Lėkė pro šalį, medų
rinkdama, bitė ir paklausė:

— Na, kas jus taip prigainiojo?

— Oi bitele, — ašarodamas skundėsi vilkas, — baisus žvė-
ris įsikraustė į mano trobelę. Vaikus išgąsdino ir mus sudras-
kyti norėjo. Vos vos ištrūkome.

— Eikime, pažiūrėsiu, gal bus galima jį išvartyti, — tarė
bitė.

— Nė negalvok, bičiule, — sumaurojo lokys. — Mes jau ir
piktumu, ir gudrumu bandėme — neina, ir tiek.

— Jei jau mes, dideli žvėrys, nieko negalėjome padaryti,
ką tu, maželėle, įveiksi? — atsiduso vilkas.

Bitė tik nusišypsojo ir nuzvimbė prie trobelės. Visi trys
bičiuliai nusekė iš paskos. Bitė įlindo pro raktą skylutę į vidų
ir, aplėkusi ratu aplink ožką, cvakt įleido gylį jai į kaktą, į
nuskustąją pusę. Cibutė subliuvo baisiu balsu, drykt šoko nuo
krosnies, dulkst dulkst movė ragais į duris! Durys su visais
rėmais išbildėjo laukan ir krisdamos parbloškė besiklausančius
už jų bičiulius. Kol jie atsipeikėjo, kol, šonus kasinėdamiesi,
iš po durų išsibrazdino, Cibutės tik kanapinės uodegėlės galą
pro medžius nušvytruojant bepamatė!

Vilkas nebeįmano kaip ir dėkoti bitei!
Bedėkodamas beačiuodamas jis tarė:

— Kad išgelbėjai nuo to baisūno, prašom,
bitele, pas mane į svečius: paviešėsi, pasi-
stiprinsi.

Tuo tarpu ir vilkienė parbėgo iš medžiok-
lės su paršiuku. Išgirdusi apie ruošiamąjį
pramoniuką, ji tuojau iškepė tą paršiuką. Lapė, nubėgusi
į beržyną, prileido ašotį sulos, o lokys atbrazdino du korius.
Iš vieno korio, išsunkę medų, padarė midaus, o antrąjį paliko
užsigardžiuoti po paršienos.

Vos vilkienė padėjo paršiuką ant stalo ir bitė pritūpė ant
dubens krašto, vilkai su vilkiukais — makt! makt! — ir paršie-
nos nė kaulelio nebeliko!

— Tiek to, — tarė bitė. — Ne mano tai valgis. Geriau pa-
ragausiu sulos.

Bet nespėjo atsitūpti ant ašočio krašto, kai lapė — čiupt!
mukt! kliu-kliu-kliu! — sukliukino visą sulą sau gerklėn.

— Ė, kas iš tos sulos! — suzvimbė bitė. — Man rodos, kad
jau buvo ir perrūgusi. Geriau palaižysiu medučio.

Vos tik nutūpė bitė ant korio, tuoj lokys jį kapt, į snukį
makt ir prarijo su visu korium! Rydamas tik tik ir bitės nesu-
traiškė!

Supykusi bitė išlindo pro raktą skylutę ir nulėkė namo
burzgėdama:

— Bzz, bzz! Menkos vaišės mažam pas didžiuosius!

Tuo tarpu ožkytė bėgo bėgo bėgo ir nubėgo toli toli į girią.
Bebėgdama išgirdo, kad kažin kas krūmuose šlamšt šlamšt
šlama. Žiūri — moterys grybauja, grybus į pintines krauna.
Nubėgo ožkytė į karklyną, prisilaužė vytelių, nusipynė rėtį

ir krepšį. Rėtį prigrybavo grybų baravykų, krepšį priuogavo mėlynių, aviečių. Užsikabino rėtį ant vieno rago, krepšį ant antro ir parbėgo pas senelį. Sustojusi prie durų, koja dunkst dunkst į duris pabarbeno ir sušuko:

Aš ožkytė, me-ke-ke,
Aš smarkiausioji miške!
Ant vieno ragelio
Mėlynės, avietės,
Ant antro ragelio
Baravykų rėtis.
Atleisk, seneli, nevaryk,
Cibutei dureles atdaryk!

Senelis piktai atsakė:

Tu ožkytė melagytė,
Neisiu durų atdaryti.
Mesk į pelkę tą avietę,
Sviesk į balą grybų rėtį!

Ožkytė padėjo uogų pintinę ir grybų rėtį prie durų ir vėl nubėgo į mišką. Bėgo bėgo ir išgirdo kažin ką miške dainuojant, šūkaujant. Žiūri — berniukai su mergaitėmis riešutauja, obuoliauja. Vėl ji nubėgo į karklyną, prisilaužė vytelių ir nusipynė du krepšius. Į vieną priskynė obuolių, į kitą priraškė riešutų ir, užsikabinusi ant ragų krepšius, parbėgo pas senelį. Dunkst dunkst paduzgeno koja į duris ir sušuko:

Aš ožkytė, me-ke-ke,
Aš smarkiausioji miške!
Ant vieno ragelio
Kanduoliai branduoliai,
Ant kito ragelio
Raudoni obuoliai.
Atleisk, seneli, nevaryk,
Cibutei dureles atdaryk!

O senelis vis dar pyksta:

Tu ožkytė melagytė,
Neisiu durų atdaryti.
Tegu pūsta obuoliai,
Tekirmija branduoliai!

Ožkytė vėl nubėgo į mišką. Bėgo bėgo ir išgirdo kažin ką verkiant. Žiūri — sėdi ant kelmelio senelė su sūnumi ir dukryte ir rauda. Apsidžiaugė ožkytė, užsodino sūnų ant vieno rago, dukterį ant kito, o senelę ant keteros ir parbėgo pas senelį. Parbėgusi dunkst dunkst paduzgeno koja į duris ir sušuko:

Aš ožkytė, me-ke-ke,
Aš smarkiausioji miške!
Atleisk, seneli, nevaryk,
Cibutei dureles atdaryk.
Ant vieno ragelio
Senelio sūnelis,
Ant antro ragelio
Senelio dukrytė,
O ant keteros
Pati senelytė.

Senelis labai apsidžiaugė ir įsileido visus į vidų: ir sūnelį, ir dukrytę, ir senelytę, ir ožkytę melagytę su visom dovanom.

Dabar sėdi visi namie, ožkytės dovanas valgo. Riešutėlius gliaudo, obuolaičius kramto ir ožkytės melagyte nebevadina. Ir ožkytė už stalo sėdi, trakšt trakšt branduolius kanduolius triuškindama, grukšt grukšt raudonus obuolius kramtydama, dainuoja:

Aš ožkytė, me-ke-ke,
Aš smarkiausioji miške!

PUPOS NUOTYKIAI

Kitados gyveno senelis su senele ir turėjo daržą. Kartą senelė nuėjo daržo pasižiūrėti ir pamatė, kad pupos jau priėjusios.

— Tai gerai, — apsidžiaugė ji, — pietums išvirsiu pupienės.

Prisirašiusi prijuostę pupų ir parsinešusi namo, senelė pradėjo jas aižyti. Senelis nuėjo skiedrynan, pririnko žagarų ir sugraibė gniūžtelę šiaudų prakurams. Parsinešęs tuojau užkūrė krosnį. Bekemšant šiaudus į krosnį, vienas išsprūdo iš jo saujos ir nusirito į pakrosnį murmeldamas:

— Tai kvailas senis! Grūda mane į karštą krosnį, dargi besikūrenančia! Lyg nežinotų, kad mano kailinėliai labai nemėgsta ugnies. Būčiau tuojau suspirgėjęs, kaip ir kiti mano nelaimingi broliukai, jei nebūčiau laiku pabėgęs.

— Teisybę, broli, sakai, — atsiliepė iš krosnies žarija. — Taip svilina, kad ir aš tuojau į pelenus pavirsiu.

— Nepasiduok, šok laukan, — paragino ją šiaudas.

Žarija pasispyrusi strykt šoko iš ugnies, pupt ir nukrito seneliui ant barzdos. Barzda ėmė rūkti ir spragėti. Senelis žariją nukratė ant žemės, o smilkstančią barzdeleį murkt panardino į vandens kibirą. Mat, jis labai ta savo gražiaja barzdele didžiavosi ir jokiū būdu nenorėjo jos suskrudinti.

Senelė, tai pamačiusi, tarė, kad ugnis jau gana karšta ir kad jau galima pupas kaisti. Pripylusi katilą vandens, ji sėmė pupas ir bėrė į vandenį.

— Brrr! — drebėjo pupos byrėdamos. — Brr! Kaip baisu! Jau galas mums atėjo, sesutės!

— Aš nenoriu, nenoriu išvirti! — sušuko viena pupa, suspurdėjusi praspūdo senelei pro pirštus ir, nukritusi žemėn, nūsirito į pakrosnį. Ten jau rado šiaudą su žarija.

— Žinote ką, draugai, — atsiliepė šiaudas. — Čia mums ne gyvenimas. Ar anksčiau, ar vėliau čia mūsų mirtis laukia. Ta senė kiekvieną dieną šluoja aslą. Bešluodama suras ir mus. O tada...

— Brrr! — sudrebėjo pupa.

— Turime palikti tuos nesvetingus namus ir keliauti į pasaulį, — tarė žarija.

Draugai, nieko daugiau nelaukdami, pritykojo seneleį palikus praviras duris ir išsmuko laukan. Gerą galą pabėgėję ir pamatę, kad niekas jų nesiveja, jie taip pralinks mėjo ir apsidžiaugė, kad net dainuoti pradėjo. Žarija plonai krykštavo, dainą vedė:

— Yyy, sy-sy-sy! — po kiekvieno posmo dar pridėdama: — Sprakt! Sprakt! Žybt!

Šiaudas jai pritarė:

— Ša-ša-ša, tra-lia-lia! — kartais net sušvilpdamas, nes buvo kiauras: — Tiū, tiū! Ū!

Pupa storu balsu, lyg būgną mušdama, prorečiais atsiliepdavo:

— Bam-bam! Bar-bar!

Taip bedainuodami, keliauninkai priėjo mišką. Varna, tupėdama eglėje, išgirdo pupos balsą, apsilaižė ir nuplumpsėjo žemyn kvarkdama:

— Kur, kur eini, pupule gražuolėle? Palauk ir manęs!

Nutūpusi prie pupos, varna, kraipydama galvą, šnekėjo:

— Kaip man tavęs gaila, pupule. Vargsti, keliauji, dar imsi lyti — sušlapsi, peršalsi... Geriau eik su manim į mano lizdelį, ten bus gera ir šilta.

— Eik tu pati į savo lizdelį, saldliežuve, — atsakė jai pupa. — Lyg aš nežinau, kur tu mane neštum. Ne į savo lizdelį, bet į savo pilvelį. Neapgausi, nebijok.

Varna, matydama gerumu pupos neapgausianti, prispaudė ją koja, kad nepabėgtų, ir jau buvo belesanti. Tik žarija, pamačiusi, kas dedasi, stryktelėjo ir visu smarkumu taip žybtelėjo varnai į tarpuakį,

kad jai net penki šimtai pupų ir žarijų akyse pasirodė! Neiškėsdama karščio, varna paleido pupą ir galvotrūkčiais nulėkė į mišką, visa gerkle rėkdama:

— Išplikino man akeles nelaboji, išplikino! Pilnas miškas kažin kokių pabaldūnų, kurie taikius žmones užkabinėja, miško gyventojams ramybės neduoda!

Kiti paukščiai, tai girdėdami, tik juokėsi, nes žinojo varnos būdą: pačiai užkabinėti ir pačiai skūstis, jei užkabintasis pasirodydavo stipresnis ir varną apkuldavo.

Keleiviai, varnos atsikratę, sau tolyn žygiavo. Tik kur buvus nebuvus šmurkštelėjo iš urvo peliukė ir, pagriebusi šiaudą, ėmė tempti urvan kalbėdama:

— Prisirinksiu šiaudelių, pasitaisyčiau sau minkštą lovele, gulėsiu kaip ponija ant šiaudų!

— Aš nenoriu, kad ant manęs gulėtum! — sušuko šiaudas. — Aš nenoriu tavo lovelėje būti, aš noriu pasaulio pamatyti! Žarijėle, sesele, gelbėk!

Žarija išivėlė pelei į ūsus grasindama:

— Paleisk šiaudą brolelį! O jei ne — tuojau pati sugruzdėsi!

Pelė, pajutusi ūsus svylant, paleido šiaudą ir pabėgo šalin murmėdama:

— Tiek daug triukšmo dėl kažin kokio šiaudapalaikio! Visus kairės pusės ūselius nusvilino ta nelaboji! Ir dar kad bent būtų avižinis šiaudas! Bet čia paprasčiausias rugio stagaras!

Keleiviai nusiskubino tolyn ir netrukus priėjo upelį. Upelis nebuvo labai platus, bet kur čia pupa su žarija jį peršoks. Apsidairė, pavaikščiojo į vieną, į kitą pusę — niekur nerado nei liepto, nei tiltelio. Kas dabar daryti? Nesaugu šioje pusėje nakvoti, nes vėl gali kokia pelė ar varna atsivilkti.

Šiaudas ir sako:

— Aš gulsiuos skersai upelį. Judvi manimi kaip lieptu galėsit į kitą pusę pereiti.

Kaip tarė, taip padarė.

Žarija ėjo pirmoji. Pupa ant kranto pasiliko, nes šiaudas manė, kad abiejų kartu gali neišlaikyti. Žarija, priėjusi liepto vidurį ir pamačiusi vandenį šokinėjant per akmenukus, išsigando ir sustojo. Šiaudas sušuko:

— Sesele, nestoviniuok! Eik greičiau, nes mane pradeginsi!

Žarijai dar labiau galva susisuko. Baugu šiaudą pradeginti, bet dar baugiau paslysti ir į vandenį įkristi, nes tada jau galas! Juk niekas niekad negirdėjo, kad žarija būtų vandenį sugedusi. O vanduo visada žarijas nugaldavo ir pribaidavo. Ir žarija taip vandens išsigando, kad vietoje sustingo ir iš išgaščio nė žingsnelio nebegalėjo bepažengti. Taip bestovėdama, ji ėmė ir uždegė šiaudą...

Šiaudas bematant perdegė pusiau ir įkrito į upelį kartu su

žarija. Kai tik žarija palietė vandenį, tuoj pasigirdo garsus šnypšt, ir ji amžinai užgeso.

Pupai, stovinčiai ant kranto, ta žarijos ir šiaudo nelaimė pasirodė tokia juokinga, kad ji, parkritusi žemėn, voliojosi ir kvatojo, lyg proto netekusi.

— Tai kad krito! Ka-ka-ka! Tai kad sušnypštė! Ka-ka-ka! — šaukė ji, juokais netverdama. Juokėsi, juokėsi, atrodė, jog ir galo nebus. Tik vieną kartą smarkiau susijuokus, jos išpampęs pilvukas pukšt ir persprogo! Tai tau iš draugų nelaimės juoktis!

Dabar pupa mato, kad jau nebe juokai, jau pačiai galas artinasi. Išsigando vargšė: kas dabar daryti? Gal būtų taip ir nusibaigusi prie to upelio, bet pasitaikė, kad ėjo pro šalį kečiaušas siuvėjas. Pamatęs pupą beverkiančią ir žarnas į pilvuką bekemšančią, pasigailėjo jos ir tarė:

— Neverk, pupyte, aš tave sugydysiu.

Pasistatęs savo skrynelę ant žolyno, išsiėmė adatą ir liepė pupai aukštiekninkai atsigulti, o jis ją susiūsiąs. Tik vėl nelaimė: gulbino dukteriai vestuvinius drabužius besiūdamas, vi-

sus baltus siūlus buvo išbaigęs. Ką darysi, nėra baltų siūlų, turės būti geri ir juodi.

Taip ir susiuvo siuvėjas baltą pupą juodais siūlais. Gyvybę išgelbėjo, bet randas amžinai pasiliko. Nuo to laiko visos pupos juodą siūlę išilgai pilvo nešioja. Ir pasakoja senės mažiems mažiems vaikeliams tą atsitikimą ir pasakodamos vis dar pamoko:

— Pasižiūrėjusios į tą siūlę savo pilvely, atsiminkite, mano mažos pupytėlės: jei artimui padėti negalėtumėte, tai jo nelaime nesidžiaukite, jam į vargą įpuolus nesijuokite!

Mažos pupelės klausosi ir motinų žodžius į apskritas galveles dedasi.

PIKTŽOLĖS ŠIRDYJE

Kartą gyveno nuskurdę tėvai ir turėjo septynias dukteris. Vieną sekmadienį susilaukė dar aštuntosios. Tėvas išėjo prašyti kaimynių į krikštamotes, bet visos atsiskinėja: tai šventė, tai šis, tai tas, o iš tikrųjų nė viena nenori tokiam varguoliui kūmauti. Eina jis nusiminęs namo ir mato, kad per ežerą atplaukia balta migla, kuri, pasisukiojusi pakraščiu, pranyko krante prie akmens. Arčiau priėjęs, pamatė ant akmens besėdinčią baltai apsirengusią moterį — gražią laumę.

— Sveikas, kaimyne, — tarė ji. — Ko toks liūdnas?

— Et, tik vargas bėdžiui. Ši ryt susilaukėme aštuntos dukters, o niekas nenori į kūmas eiti.

— Atnešk dukterį, aš pabūsiu krikštamote. Esu laumė Dangirutė.

Tėvas džiaugdamasis atsinešė mergaitę. Baltoji moteris davė jai Danguolės vardą ir balto šilko skarelę dovanų. Pabučavusi atidavė tėvui:

— Auklėk ir mokyk dukterį, o po penkiolikos metų vėl ją čia atvesk.

Tėvas linksmas parsinešė dukrytę namo ir atidavė motinai. O išvyniojęs krikštamotės dovanotąją skarelę, rado joje aukso pinigėlių. Ir taip kiekvieną rytą jie rasdavo skarelėje aukso pinigėlių, todėl ne tik Danguolę, bet ir visas dukteris galėjo gražiai auginti, dailiai rengti ir išmintingai mokyti. Visos dukterys augo gražios mergaitės, bet Danguolė visų gražiausia. Visos buvo gudrios, bet Danguolė visų gudriausia, visos gerai mokėsi, bet Danguolė visų geriausiai. Tik vieną ji turėjo ydą: labai savo grožiu ir protu didžiavosi.

Kai Danguolė sulaukė penkiolikos metų, tėvas nuvedė ją prie ežero, kur jau rado laumę Dangirutę belaukiančią.

— Sveikas, kūmai, — tarė ji. — Sveika, mano Danguole. Gerai, kad atėjai. Eikš pas mane pasisvečiuoti.

Paėmusi Danguolę už rankos, Dangirutė išplėtė savo baltąjį apsiaustą, ir nučiuožė abi virš ežero lyg baltos miglos. Apsižvalgė Danguolė, kad jau besanti puikiame sode, šalia baltų rūmų. Įsivedė laumė

Danguolę į rūmus, aprodė visas menes, išklausinėjo jos, ką mokanti, ką dirbanti. Pagaliau tarė:

— Miela dukrele, gražiai esi išauginta ir išmokyta. Visokios dorybės lyg gėlės žydi tavo širdyje. Tiktai trūksta tenai vienos mažos gėlelės — kuklumo, kuri mergaitei taip svarbi, kaip žiedui kvapas. Trūksta jos, nes jos vietoj iškerojusi puikybės piktžolė. Ji taip iššaknijusi tavo širdyje, kad bijau, jog gali nusmelkti visas kitas gėles. O tada iš darželio liks tik dilgėlynas...

— Aš nežinau jokios piktžolės.

— Gilliai šaknis įleidusi, — liūdnai palingavo galvą laumė. — Bet išrausime... Tuo tarpu, dukrele, aš turiu eiti. Tu pasivaikščiok po mano sodus, pasidžiauk mano gėlėmis. Tiktai prašau tavęs nežiūrėti į alyvų darželį.

— O kodėl?

Laumė nusišypsojo.

— Čia yra mano sodai, o tu esi mano viešnia. Jeigu prašau tavęs neiti į mano slaptą kampelį, tai neturi klausinėti, bet klausyti.

Danguolė paraudo. Nepatiko jai, kad krikštamotė pastebėjo jos puikybę, o dar labiau, kad ją perspėjo. Bet susivaldė ir, gražiai padėkojusi, nuėjo į sodą.

Atrodė, kad šiame stebuklingai gražiame sode amžinas pavasaris: medžiai, krūmai ir gėlės buvo pačiame žydėjime. Nuo žiedų mirgėjimo jai akys raibo, o nuo malonaus kvapo svaigo galva. Žieduose dūzgė bitės, plazdėjo peteliškės, medžiuose giedojo devynbalsės ir lakštingalos. Žvalgosi Danguolė po gėlynus, klausosi paukštelių, o galvoje vis nerami mintis: kas tame alyvų daržely?

Kai viename sodo pakrašty pamatė tankius alyvų krūmus, ratu susodintus, ji neiškentė ir priėjo arčiau. Alyvos žydėjo

taip gražiai, kvėpėjo taip saldžiai, kad ji ištiesė ranką ir praskleidė jų šakas, norėdama pamatyti darželį. O pamačiusi labai nusivylė, nes ten buvo tik paprasta juoda žemė. Jai bežiūrint, pradėjo lėkti į tą juodą žemę paukščiai. Snapuose jie nešėsi mažus meldinius krepšelius, lygmenai pripiltus kažin kokių sėklų. Pasidalijo paukščiai trejukėmis ir pradėjo darbuotis: vienas snapu duobelę išrausia, antrasis jį sėkliukę įdeda, o tretysis duobelę užlygina.

— Ką jūs čia sėjate? — neiškentusi paklausė ji.

— Žmonių mintis, — atsakė vienas paukštis.

— O kaip jos žydi?

— Žmonių mintys žydi tik tada, kai iš jų darbai išdygsta.

— O kada jie išdygsta?

— Čia niekad neišdygsta, nes čia yra tik svajonių karalystė. Tik žemėje iš minčių darbai dygsta ir auga.

Paukštis vėl nulėkė prie savo darbo, o Danguolė susimąčiusi pasuko šalim ir pamatė netoli ant tako bestovinėčią savo krikštamotę. Ji įdėmiai pažvelgė į mergaitę.

— Žiūrėjai į alyvų darželį?

— Ne, — greitai atsakė Danguolė.

— Nesipuikauk, prisipažink, — švelniai tarė laumė.

— Nežiūrėjau! — griežtai tarė Danguolė.

— Kentėsi dėl savo išdidumo. Bus geriau, jei tuojau prisipažinsi, nes šalia vienos piktžolės dygsta ir antroji. Jų neišrovusi, čia pasilikti negalėsi.

— Ne! — pikta atrėžė Danguolė.

Dangirutė tik pamojo ranka, ir Danguolė, nespėjusi nė apsižvalgyti, pasijuto bestovinti paežery, šalia didžiojo akmens. Laumės nebebuvo, tik skersai ežerą nubangavo nuvilnijo balta migla.

Danguolė atsisėdo ant akmens ir pamatė atjojantį jauną dailų vaikina. Buvo tai karalaitis, atvykęs medžioti į tas apylinkes. Pamatęs tokią gražią mergelę, jis sustojo ir pradėjo ją

šnekinti. Iš kalbos ir elgesio ji nepaprastai jam patiko, todėl pakvietė ją su tėvais ir seserimis į savo pilį paviešėti. Seseris išimylėjo septyni jauni bajorai, o Danguolę — pats karalaitis. Vestuvės buvo labai puikios, nes kartu linksminosi aštuonios jaunųjų poros.

Prabėgo laimingi metai. Jaunoji karalienė susilaukė dukters. Naktį į miegamąjį atėjo laumė Dangirutė ir tarė:

— Ar jau išrovei iš savo širdies puikybės piktžolę, Danguole?

— Aš nežinau jokios piktžolės.

— Tai netinki savo dukteriai auklėti, — tarė laumė ir pasiėmė naujagimę su savim.

Kitą rytą karalius ir dvariškiai negalėjo suprasti, kur dingo mažoji karalaitė. Ieškojo ieškojo visur, bet nerado.

Po metų karalienė Danguolė susilaukė ir antrosios dukters. Naktį vėl atėjo jos krikštamotė laumė.

— Ar išrovei netiesos piktžolę iš savo širdies, mano dukrele?

— Nežinau jokios piktžolės.

Ir vėl laumė pasiėmė naujagimę su savim. Karalius, dukteriai pražuvus, labai nuliūdo, o dvariškiai pradėjo šnibždėtis, kad ar tik nebūsianti jaunoji karalienė kokia ragana.

Praėjo vėl metai. Visa karalystė šoko, gėrė, užė; patrankos šaudė, varpai gaudė, skelbdami linksmą žinią, kad karalienei gimė sūnus, sosto įpėdinis. Karalius sargais miegamąjį apstatė, kad niekas sūnaus nepavogtų. Naktį balta migla nusidriekė medžiais, sargai kietai užmigo, o laumė krikštamotė vėl atėjo pas karalienę.

— Ar prisipažįsti netiesą sakiusi?

— Nieko nežinau.

— Imuosi tavo sūnų su savim!

— Nieko nežinau.

Rytą karalius, neradęs sūnaus, be galo nusiminė. Dvariškiai balsu kalbėjo, kad karalienė esanti tikra ragana ir savo vaikus ėdanti. Patarėjai prikalbino karalių sušaukti karalienei teismą. Bet ir teisėjų klausinėjama, kur dingo kūdikiai, ji gynėsi nieko nežinanti. Nieko neišklausę, teisėjai nutarė, kad ji tikrai ragana, ir nuteisė ją sudeginti ant laužo. Karalius, labai nenorėdamas sutikti su tokiu sprendimu, nes Danguolę labai mylėjo, įsakė sukrauti mylios ilgumo laužą, ant vieno galo karalienę užkelti, o antrąjį uždegti. Jis įtarė ją žinant, kur vaikai prapuolė, todėl norėjo duoti laiko apsigalvoti ir teisybę pasakyti.

Kai laužas pradėjo liepsnoti, per medžius nusidriekė balta migla, ir prie karalienės atsistojo jos krikštamotė laumė.

— Ar žiūrėjai į alyvų darželį? — paklausė ji.

— Ne, — tarė karalienė, galvą pakėlus.

Jau laužas iki pusės nudegė.

— Ar žiūrėjai į alyvų darželį? — klausia krikštamotė antrą kartą.

— Ne, — nuleido galvą karalienė.

Jau laužas baigia degti. Liepsnos pradėjo karalienei aplink kojas raitytis.

— Ar žiūrėjai į alyvų darželį? — paklausė laumė trečią kartą.

— Žiūrėjau, žiūrėjau! — sušuko išsigandusi karalienė. — Ir į alyvų darželį žiūrėjau, ir paskui iš puikybės prisipažinti nenorėjau!

Nusišypsojo laumė ir pamėjo ranka. Nuvilnijo medžiais baltoji migla, ir nusileido trys mergelės laumės, nešinos aukso lopšiais, kuriuose gulėjo Danguolės vaikai. Laumė Dangirutė atidavė juos motinai ir tarė:

— Kad nebūtu leidusi piktžolēms širdyje sukeroti, nebūtu tiek vargo turējusi. Bet kai jau išrovei jas, dabar žinosi, kaip savo vaikus auklėti, kad jų širdyse puikybė ir melas neįsigalėtų, bet kuklumas ir tiesa gražiai žydėtų.

Apsisupo laumės baltąja migla, nuvilnijo per medžius ir išnyko.

Ir daugiau laumė Dangirutė savo krikšto dukters nebelankė.

KAIP PONAS Į DANGŲ KELIAVO

Kartą, baudžiamos laikais, gyveno du neturtingi kaimynai — Milkus ir Dilkus. Jų ponas buvo toks piktas ir žiaurus, kad kaimynai buvo labai nuskurdę, pusbdžiu gyveno, skarmalais rengėsi ir skatiko nematė.

Vieną dieną pristigo Dilkus duonos. Dilkuvienė liepė jam eiti į turgų ir nupirkti miltų. Dilkus perkamųjų neturėjo, tai galvojo ką nors iš daiktų parduoti. Bet išvartęs išgrabinėjęs visus kampus, nerado nė suplyšusio skudurėlio. Taigi, eidamas per mišką, prisikimšo maišiuką samanų, užrišo jį ir neša į turgų.

Tuo tarpu ir Milkuvienė skundžiasi vyrui, kad taip visi nuplyšę, nusiskuduriavę, jog verkiant reikia vilnų. Tegu vyras einas į turgų ir, ką nors pardavęs, nuperkas vilnų. Kadangi ir Milkai nieko parduoti neturėjo, tad Milkus prisipylė maišelį pelenų, užrišo jį ir nešasi į turgų.

Abudu kaimynai išstovėjo turguje iki sutemos, kol visi žmonės išvaikščiojo. Mat, jei kas paklausia Dilko, ką parduodas, jis sako, kad vilnų maišiuką. Bet kai pirkėjas nori pažiūrėti tų vilnų, jis jokių būdu nesutinka maišiuko atišti. Pirkėjas nusispiauna ir eina sau. Milkus sakėsi parduodas miltų maišelį, bet pirkėjams tų savo miltų irgi nerodė. Taip ir liko jiedu turguje patys vieni. Milkus ir klausia:

- Ką čia, kaimyne, maišely turi?
- Vilnas, — sako Dilkus.
- Tai mainykimės. Aš štai atnešiau miltų maišelį.

Dilkus su džiaugsmu sumainė savo vilnas į Milkus miltus. Nė vienas nenorėjo kaimyno prekės patikrinti, nes abudu vienodai galvojo: jei aš norėsiu jo maišelį atišti, tai jis riš manąjį...

Eina dabar abudu namo. Pro smuklę eidami, pamatė ant žemės pinigų kapšiuką.

— Mano! — sušuko Dilkus. — Aš pirmasis pamačiau.

— Mano! — sušuko ir Milkus, tverdamas už kapšiuko. — Aš pirmasis nutvėriau.

— Geriau pažiūrėkime, kiek jame yra pinigų, ir pasidalinkime lygiomis, — sako Dilkus.

Milkus sutiko. Atrišo kapšiuką: ogi vienu vienintelis skatikėlis!

— Dalinkimės! — nepasiduoda Dilkus.

— Kaip čia dabar kelyje dalinsimės? — ramina Milkus. — Dar pamatys plėšikai ir apiplės mudu. Pareisim namo ir pasidalinsim.

Dilkus sutiko. Bet, parėjus namo, Milkus vėl atidėlioja dalybas:

— Ką čia dabar, kaimynėli, naktį pinigus kilosim. Dar apsiriksime. Ar nebus mums dienos? Ateik rytoj su šviesa, ir pasidalinsim.

Kitą rytą Milkus dar prieš aušrą nubėgo į skiedryną, iškasė duobę, įsilipo į ją, liepė pačiai apdėti jį lentomis ir apiberti skiedromis, o atėjusiam Dilkui pasakyti, kad jis iškeliavęs į svetimus kraštus.

Žmona taip ir padarė.

— Tai gudruolis! — nusistebėjo Dilkus. — Pasiglemžė mano skatiką ir išlėkė gal į kokią Ameriką!

Eina Dilkus namo, bet dar abejodamas. Pamatęs skiedryne šviežiai iškapstytas skiedras, pradėjo kasti ir jaučio balsu baubti. Milkus, tai išgirdęs, ėmė iš duobės žmoną barti:

— Ei, boba, neuždarei kiemo vartų! Atbėgo dvaro jautis ir kasa žemę. Nukapstys skiedras, Dilkus ir atras mane.

Dilkus atkėlė lentas ir pradėjo gėdinti:

— Kad jau, kaimyne, ir gėdos neturi! Dėl vieno skatikėlio gyvas žemėn lendi!

— O ir tu geras, — iš duobės risdamasis, sako Milkus. — Taip moki apsimesti jaučiu, kad aš ir nepažinau. O vakar įkišai man pelenų maišelį už miltus.

— Ir tu pats ne geresnis! Samanas įsukai už vilnas! Atiduok mano skatiką.

— Ką čia dabar dalysimės, — ramina Milkus. — Matai, kad esu visas žemėtas. Nepritinka prie pinigų purvinam. Ateik rytoj, ir pasidalinsime.

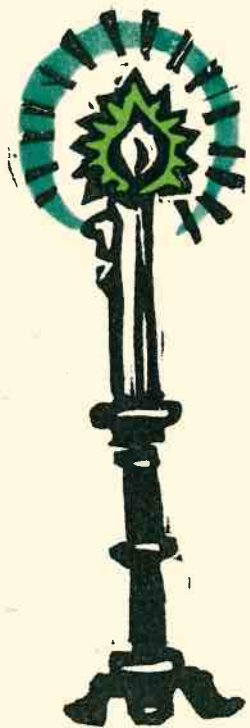
Dilkus išėjo namo bambėdamas.

Kitą rytą Milkus atsigulė ant lentos, išsi-tempė, rankas ant krūtinės susinėrė. Žmonai prisakė verkti ir raudoti, o Dilkui pasakyti, kad jis naktį numiręs.

Ateina ir Dilkus. Milkuvienė, galvą į prijuostę įnėrusi, kad verkia, kad rauda:

— Ar matai, kaimynėli, kas čia pasidarė? Numirė mano vyrelis, kur aš dingsiu viena našlė!

Dilkus dar netiki. Priėjęs pakuteno numirėlį į pasmakrę: Milkus iškentėjo. Pakuteno į pažastį: Milkus dar nekruta. Bet kai paku-

teno papades, nebeištvėrė Milkus ir susijuokė.

— Ar tai gražu, kaimyne, gyvam ant lentos gulti, — barasi Dilkus. — Ir dėl to vieno skatiko. Dalinkimės tuo jau!

— Kad ir tu ne geresnis. Dėl vieno skatiko iš numirusių keli. Ateik rytoj. Matai, kad šiandien suirimas namuose dėl mano mirties.

Nusispiovė Dilkus ir išėjo. Atsigrįžęs dar pridėjo:

— Rytoj jau paskutinis kartas. Daugiau dėl to skatiko tavo slenkščio nedildysiu.

Kitą rytą Milkus liepė žmonai sakyti Dilkui, kad jis ne tik numiręs, bet jau ir palaidotas. Pats išėjo į kapines. O buvo kapinėse kopolytėlė, kur būdavo padedami grabai su numirėliais prieš laidojant. Įėjęs pamatė Milkus kopolytėlėje porą senų tuščių grabų. Nuvožęs dangtį, įlindo į vieną, vėl užsiuvožė ir džiaugiasi, kad dabar Dilkus tikrai jau jo neris ir skatikas jam pasiliks.

Dilkus, išgirdęs, kad kaimynas jau palaidotas, tarė:

— Tai kad ir pasiskubinote. Eisiu į kapines, nors už vėlę pasimelsiu.

Įėjęs koplytėlėn, pažiūrėjo į vieną grabą — tuščias. Norėjo žiūrėti į kitą, bet, išgirdęs lauke žingsnius, užsilindo už altoriaus ir žiūri, kas čia bus.

Į koplytėlę tuo tarpu suėjo dvylika plėšikų grobio dalintis. Dalinasi pinigus ir kalbasi:

— Tai gerai pasisekė tą poną kelyje apiplėsti. Tik blogai, kad vežikas buvo toks smarkus ir mūsų vadą nudūrė. Turime išsirinkti kitą vadą.

Tariasi plėšikai, ką išsirinkti vadu, ir nesutaria: kiekvienas nori vadu būti. Vienas ir sušuko:

— Tegu būna vadu tvirčiausias! Kas kardu perkirs šį grabą, tas bus vadas!

Tuoju vieną džinkt kardu per grabą, kur Milkus gulėjo, ir iškėlė dangtį. Milkus iš baimės vos tikrai nenumirė! Kai antrasis iškėlė kardą kirsti, jis iš visos gerklės suriko:

— Kelkitės, visi numirėliai! — ir, nuvožęs dangtį, atsistojo grabe.

— Keliamės, keliamės! — sušuko Dilkus, brazdėdamas už altoriaus.

Persigando plėšikai besikeliančių numirėlių ir išbėgo iš koplyčios, auksą palikę.

Milkus su Dilkumi tuoju prie tų pinigų, gražiai pasidalino, abiem lygiom išėjo. Bet Dilkus vėl atsiminė skatiką ir reikalauja atiduoti jam. Milkus ginčijasi, kad tai jo. Tuo tarpu plėšikai, gerą galą pabėgęje ir pamatę, kad numirėliai nesiveja, sustojo.

— Gal mums tik taip pasigirdo? Gal tik akyse pasivaideno? Gaila tiek pinigų.

Ir pasiuntė vieną vagį pažiūrėti, kas koplyčioje dedasi. Prisėlino vagis prie koplyčios, prikišo ausį prie pravirų durų ir klausosi. O Dilkus su Milkumi kaip tik dėl to skatiko ginčijasi. Pamatė Milkus vagį tarpdury, kapt nutraukė jam kepurę nuo galvos ir numetė Dilkui:

— Še tau vagies kepurė už tą skatiką!

Vagis pašoko, parbėgo pas draugus vos gyvas ir sako:

— Bėkim iš čia kuo greičiausiai! Mūsų yra dvylika, ir tai užteko kiekvienam po šimtinę. O tų numirėlių tokia daugybė, kad nė po skatiką kiekvienam nekluivo. Vienas net kepurę man nutraukė už skatiką.

Baisiai išsigando plėšikai ir pabėgo.

Tuo tarpu ėjo pro kapelius pasivaikščiodami dvaro ponas su urėdu. Atrado jie abudu kaimynus prie pinigų. Ponas tuo-
jau liepė nunešti tuos pinigus į dvarą. Milkus dar bandė aiš-
kintis, bet ponas suriko:

— Žemė mano, koplyčia mano, judu abudu mano, tai ir pinigai mano!

Ir atėmė iš jų pinigus. O kad ginčijosi ir nenorėjo duoti urėdas jiems atskaitė po dešimt lazdų.

Eina Dilkus su Milkumi namo, užpakalius kasinėdamiesi, ir keikia ponus.

— Reikia tiems biaurybėms atkeršyti, — širsta Milkus.

— Ir už pinigus, ir už lazdas, — pritaria Dilkus.

— Ir už tą rastinį skatiką, — sako Milkus. — Tu nors va-
gies kepurę gavai, o man ir tą paskutinį skatikėlį atėmė.

Galvojo galvojo ir sugalvojo ponams kerštą.

Parėję namo, liepė Dilkuvienei ir Milkuvienei pasiūti iš paklodžių dvejus ilgus marškinius su ilgom rankovėm, o Dilkutėms ir Milkutėms iš lajaus pridirbti daug mažų žvake-
lyčių. Vakare Dilkiukus ir Milkiukus išsiuntė į pievas prigau-
dyti šviečiančių kirminukų, žibukų. Patys išėjo vėžiauti. Pri-
sigaudę kokią šimtinę vėžių, pasiėmė žibukus, žvakutes ir
ilguosius marškinius, prie kurių dar prisiuvo žasų sparnus, ir
išėjo koplyčion. Milkus iš krepšių po vėžį ima, Dilkus ant
vėžio nugaros žvakutę prilipina, o Milkuvienė su balana jas
uždegioja ir paleidžia vėžius koplyčion rėplinėti. Paskui Mil-
kus su Dilkumi apsirengė tais ilgaisiais marškiniiais, paleido
į plaukus žibukus, sustojo prie altoriaus ir gieda, kaip girdėję
kunigą su vargonininku:

— Duonos mums po biskį!

— Et, kam spirita tu samstai?

Tuo tarpu Milkuvienė nubėgo į dvarą, pabarbeno į pono
langą ir kalba plonu balseliu:

Ponuli, ponuli!

Stebuklai, stebuklai!

Dangus prasivėrė,

Žvaigždės nukrito!

Koplyčioje žvaigždžių šimtai,

Koplyčioje dangaus angelai!

Ponas pažadino urėdą, ir nubėgo abudu koplyčion džiaugdamiesi: gal su žvaigždėmis ir aukso iškrito?

Duris pravėrę, nustėro iš nuostabos: po koplyčios grindis šimtai žvaigždžių réplinėja, prie altoriaus du balti angelai stovi, sparnais mojuoja, gieda, o jų plaukai dangiška šviesa žibu-liuoja. Parkrito ponas ant kelių ir sušuko:

— Angelėliai, dangaus sveteliai, ką reiškia šis stebuklas? Milkus, neatsisukdamas nuo altoriaus, atsakė:

— Esi toks dievobaimingas ir mielaširdingas, kad dangus džiaugiasi ir atsidžiaugti negali tavo gerumu. Todėl nutarė die-vulis tave gyvą į dangų paimti ir atsiuntė mudu su šviesybėmis tave į dangų nulydėti.

Ponas kiek sumišo ir tarė:

— Tai kaip čia, angelėliai, kad aš dar nemiręs?

— Už tai ir imame tave su siela ir su kūnu. Tik geriausieji iš geriausiųjų gyvi su kūnu į dangų patenka.

Tuo tarpu urėdas kumštelėjo poną:

— Kažin ar tos šviesybės tikros žvaigždės?

Ponas pasilenkęs prikišo ranką pačiupinėti žvaigždės, o vėžys knapt ir įgnybo jam į pirštą žnyplėmis.

— Ai! — sušuko ponas, pirštą pūsdamas. — Tai karštai nu-degino žvaigždelė!

— Abejojantieji neregės dangaus karalystės, — atsiliepė Milkus.

— Aš jau tikiu, angelėli, tikiu... Aš neabejoju, tik štai urėdas... Tik, va, sakau, ar negalėčiau ir savo pinigėlių kartu pasiimti?

— Dėl galėjimo tai galima, — sako Milkus. — Jei eini tuojau pat, tai nulydėsime tave su visomis šviesybėmis tiesiai į dangų. O jei nori pinigų pasilimti, tai atlėksime pas tave vidurnaktį, bet būsi nešamas per skaistykla. Pasirink.

Ponas sutiko būti nešamas ir per skaistykla, kad tik su pinigais. Parbėgęs namo, susikrovė visus pinigus ir brangenybes į maišą ir laukia angelų. Vidurnakčiui atėjus, Milkus su Dilkumi įsilipo į obelį, augusią po pono langais, ir vėl gieda:

— Duonos mums po biskį!

— Et, kam spiritą tu samstai?

Ponas, pamatęs angelus jau obelin iš dangaus nusifeidusius, buvo belipęs pro langą.

— Pirma duok šen pinigų, — sustabdė jį Milkus.

— Ne, aš pats nešiu, — ponas prispaudė pinigų prie krūtinės.

— Iš tavęs, per skaistykla einant, piktosios dvasios atims, — sako Milkus.

Kad ir nenorėdamas, ponas įdavė jam pinigų. Milkus su Dilkumi, nušokę žemėn, išskleidė savo maišą. Užrišęs maišą, Milkus užsimetė jį ant pečių. Bet kadangi ponas buvo labai nusipenėjęs ir sunkus, o Milkus išbadėjęs ir silpnas, tai, nepajėgdamas maišą nešti, numetė jį ant žemės ir, sukibęs su Dilkumi, vilko jį per grumstus, per akmenis. Ponui skauda, bet kenčia. Vilkdami pro dvaro kūdra, įmerkė poną su maišu. Nebeiškentėjo jis ir burbuliuodamas sušuko:

— Šventieji angelai, ar jau čia skaistykla?

— Kentėk, ponuli, nuodėmes plauname.

Išvilkę varvantį poną iš kūdros, nutempė į kryžkelę ir pakabino medyje ant šakos.

— Dabar jau esi skaistykloje. Kentėsi čia per dieną, o rytoj vakare būsi įleistas į dangų.

Dabar vėl abudu nuėjo į dvarą, įsilipo po urėdo langu į obelį ir gieda. Urėdas, pravėręs langą, pašaukė:

— Ar čia judu, angelėliai? Ką beveikia mano ponulis?

— Jau jis danguje su angelais linksminasi. Tik jam labai nuobodu be tavęs, nėra su kuo kortomis lošti. Ir skundžiasi, kad dangus didelis, visur jam reikia pėsčiomis vaikščioti. Tai prašo, kad pakinkytum geruosius arklius į karietą, tai su tavim šį kartą važiuoti važiuosime. Neužmiršk ir savo pinigėlių.

— Aš kaip Elijošius su karieta į dangų važiuosiu! — apsidžiaugė urėdas. Tuojau pakinkė karietą, susidėjo drabužius ir pinigų. Dar nenorėjo į maišą lišti, bet Milkus prikaltėjo, kitaip, esą, negalima.

— Kelias į dangų eina pro pat pragarą, o ten tokie biau-rūs velniai, kad, juos pamatęs, išsigąsi ir iš baimės numirsi.

Taip jie įlandino ir urėdą į maišą, užrišę įrito į karietą ir, nuvežę prie kryžkelės, pakabino su maišu į medį. Prie medžio pastatė dvi storas lazdas ir padėjo tokį parašą:

Čia kybo nedorėliai biau rū s du:
Dvaro ponulis su urėdu.
Vienas piktas kaip velnias,
Antras nedoras kaip šėtonas.
Duokit jiems, broliai, per kelnes,
Skalbkit, broliukai, jiems šonus!

Ponams pasakė:

— Toliau nebegalime jūsų benešti. Jūsų nuodėmės labai didelės ir šakotos, pro dangaus duris neįtelpa. Rytoj ateis pikčiukai ir truputį tas nuodėmes lazdomis aplaužys. Nešaukite, kentėkite, savo nuodėmes apgailėkite.

Patys parvažiavo namo, susisodino žmonas ir vaikus į karietą ir išvažiavo į kitą šalį.

DARBŠČIOJI DAILUTĖ

Kitą kartą gyveno vyras su žmona ir neturėjo vaikų, nors labai norėjo susilaukti. Vieną dieną žmona išėjo pasivaikščioti ir pamatė vaikus bėginėjant. Žiūrėjo žiūrėjo į juos, paskui atsisėdo po liepa ir gailiai apsiverkė. Ėjo pro šalį sena moteris ir paklausė, ko ji taip verkianti.

— Kaip neverksiu. Visur vaikai bėginėja, o mūsų namai visada tušti.

— Aš galėčiau tau padėti, — tarė senoji, kuri buvo galinga žynė Gerūta. — Jei aprengtum visus nuplyšusius kaimynų vaikus savo verptais ir austais drabužiais, tai gal ir pati susilauktum vaikų.

— Kad aš nemoku nei verpti, nei austi!

— Sutik man trejus metus tarnauti, tai išmokysiu tave verpti ir austi.

Žmona pasikalbėjo su vyru, ir jis išleido ją trejiems metams pas žynę.

Po trejų metų, išleisdama namo, Gerūta dovanojo jai aukso ratelį, sidabro stakles ir baltą avinėlį šilko vilnomis. Ratelis buvo toks mažutis, kad saujoje sugniaužtum, staklės tokios mažos, kad ant delno pasidėtų. Baltasis avinėlis buvo užkerėtas: vieną rytą jam vilnas nukerpi, o kitą rytą jos ir vėl atauga. Žmona kirpo avinėlio vilnas, verpė, audė ir aprengė visus nuplyšusius vaikus.

Po kiek laiko gimė jai dukrytė, tokia graži ir skaisti, kad niekas dailesnės nebuvo matęs, todėl praminė ją Dailute. Paaugusi Dailutė buvo labai darbšti. Sykį ji pamatė motiną verpiant ir tarė:

— Išmokyk ir mane verpti, motinėle.

Išmokė ją motina verpti. Motina buvo gera verpėja, bet duktė paliko dar geresnė.

Kitą kartą pamatė ji motiną audžiant ir tarė:

— Išmokyk ir mane austi, motinėle.

Išmokė ją motina ir austi. Motina buvo gera audėja, bet duktė liko dar geresnė. Ji taip dailiai viską dirbo, kad dabar Dailutės vardas jai dvigubai tiko. Abi verpė ir audė, avinėlį šilkavilnį kirpdamos. Taip jos daug vaikų aprengė, visus skarmalius apdangstė.

Kartą sunkiai susirgo motina ir, pasišaukusi dukterį, tarė:

— Jaučiu, dukrele, kad nebeišgysiu. Palieku tau aukso ratelį, sidabro stakles ir šilko avinėlį.

Graudžiai verkė, ilgai gedėjo tėvas ir duktė, kai ji numirė. Duktė niekad negalėjo užmiršti motinos, bet tėvas po

kiek laiko parvedė pamotę, kuri turėjo savo dukterį, didelę tinginę. Abidvi nekenė darbščiosios našlaitės, pavydėjo jai aukso ratelio, sidabro staklių ir šilkų avinėlio.

Kartą tėvas turėjo išvažiuoti toli su reikalais. Pasišaukęs Dailutę, tarė: —

— Mano dukrele, toli išvažiuoju ir nežinau, kada galėsiu grįžti. Būk gera ir klausyk pamotės kaip tikrosios motinos.

Dailutė pasižadėjo klausyti, ir tėvas išvažiavo.

Tą pačią dieną pamotė atėmė iš našlaitės aukso ratelį ir sidabro stakles sakydama:

— Kam tau aukso ratelis? Kam tau sidabro staklės? Nėra naudos iš jų, tik savo žibėjimu akis gadina.

Nieko neatsakė Dailutė, nes buvo pasižadėjusi tėvui pamotės klausyti. Tik naktį nuėjo prie motinos kapo ir apsiverkė:

Oi, močiute motinėle,
Skriaudžia mane pamotėlė:
Jau atėmė sidabro stakles
Ir aukso ratelį.

Ir atsiliepė iš kapo motinos balsas:

Oi, dukrele našlaitėle,
Darbščios rankos — sidabro staklės,
Darbščios rankos — aukso ratelis.

Nusiramino duktė ir parėjo namo.

Kitą dieną, kai ji nuėjo į tvartą pašerti savo avinėlio, atėjo pamotė ir atėmė avinėlį sakydama:

— Neturi staklių, nereikia ir vilnų.

Vėl nutylėjo Dailutė, bet naktį motinai prie kapo pasiskundė:

Oi, močiute motinėle,
Skriaudžia mane pamotėlė:
Jau atėmė avinėlį
Šilkavilnelį...

Motina iš kapo atsiliepė:

Oi, dukrele našlaitėle,
Darbščios rankos — šilko vilnos,
Darbščios rankos — šilko avinėlis.

Nusiramino našlaitė ir parėjo namo.

Kitą rytą pamotė pažadino Dailutę su saule ir tarė:

— Kelkis ir eik iš namų, kad nė mano akys tavęs nematytų!

Apsiverkė Dailutė ir prašėsi, kad dar nors nakteleį leistų pernaktoti. Bet pamotė, bijodama, kad tuo tarpu tėvas neparvažiuotų ir dukters neužtartų, neleido ilgiau pasilikti ir išvarė ją iš namų. Nežinodama, kur dingti, Dailutė vėl nuėjo prie motinos kapo. Per dieną taisė kapą, sodino ir laistė gėles. O vakare vėl užraudojo:

Oi, močiute motinėle,
Skriaudžia mane pamotėlė:
Išvarė iš namelių.

Iš kapo atsiliepė:

Oi, dukrele našlaitėle,
Eik į žaliąją girelę.
Neškis žemių nuo mano kapelio:
Vieną saują nuo širdies,
Kitą nuo galvelės.

Pasisėmė ji dvi saujas žemių nuo kapo, susirišo į skarelės kampus ir išėjo į girią. Ėjo ėjo, beeidama pavargo, išalko ir paklydo. Atsisėdo po liepa ir verkia. Atėjo žynė Gerūta ir paklausė, ko ji verkianti.

— Kaip neverksiu? Pamotė atėmė sidabro stakles ir aukso ratelį, atėmė avinėlį šilkavilnėlį ir iš namų išvarė. Kaip nuplyšusius aprengsiu, juk nebeturiu šilko avinėlio, juk nebeturiu staklių nei ratelio?

— O ką čia skaros kampuose nešies?

— Žemių nuo motinos kapo.

— Papilk žemes nuo širdies rytų pusėje, o žemes nuo galvos vakarų pusėje ir eik miegoti. Rytoj aš vėl ateisiu.

Kitą rytą Dailutė žiūri: ten, kur papylė žemes nuo motinos širdies, išaugusi obelis. Viršūnėje rausvi žiedai žydi, o pažemiu

obuoliai raudonuoja. Vakarų pusėje, kur papylė žemes nuo galvos, pridygę žalių stiebelių su mėlynomis žvaigždutėmis viršūnėse. Atėjo žynė ir sako:

— Išalkusi skink ir valgyk obuolius. O šitie mėlynžiedžiai yra linai, kurie tau atstos avinėlį šilkavilnėlį. Kai jie pagels ir nunoks, turėsi juos nurauti ir galvutes nudaužyti. Stiebus pamerkysi pelkėje. Kai išbrinks, ištrauksi, paklosi pievoje, paskui padžiausi, išminsi, nubruksi, iššukuosi. Tada galėsi verpti ir austi. Daug bus darbo, bet išsiausi tokį audeklą, kokio dar niekas pasauly neturi.

Dailutė pradėjo ilgąjį lino darbą: rovė, daužė, merkė, klojo, kėlė, džiovė, mynė, bruko ir šukavo. Taip jai besidarbuojant,

atėjo ir žiema. Pradėjo lyti, snigti, šalti vėjai pūsti. Bet mergaitės, po obelimi sėdinčios, nei lietus užlijo, nei sniegas užsnigo, nei vėjai užpūtė. Obelis žiemą vasarą žaliavo, viršūnėje rausvi žiedai kvepėjo, pažemiu obuoliai raudonavo.

Kai jau linai buvo iššukuoti, vėl atėjo žynė Gerūta ir tarė:
— Eidama gulti, papurtink obelį du kartus.

Dailutė papurtė obelį vieną kartą: nukrito rausvas žiedelis. Papurtė antrą kartą: nukrito šakutė su lapais. Kitą rytą žiedelio vietoje rado ratelį, o šakutės vietoje — stakles. Atėjusi žynė pamokė, kaip išbaltinti linų sruogas, paklojus jas ant rasotos žolės. Apsimetė Dailutė audeklą ir pradėjo austi. Audžia audžia, pakojomis pykšt pokšt tauškina, net aidas per visą mišką eina!

Tuo tarpu senasis tėvas iš kelionės grįžo ir labai nusiminė, Dailutės neradęs. Piktoji pamotė pasakė jam, kad duktė į girią išbėgusi, kur vilkai ją sudrasė. Tėvas nors ir nenorėjo tuo tikėti, bet iš didelio rūpesčio ir gailėsčio sunkiai susirgo. Aukso ratelį ir sidabro stakles jis liepė pastatyti lange ir ten padėti parašą: „Kas mano dukterį suieškos, tam juos atiduosiu.“

Pasitalkė važiuoti pro šalį karalienei. Pamačiusi lange sidabro stakles ir aukso ratelį, ji labai jų įsigeidė. Nors turėjo daug brangių ir nematytų daiktų, bet tokių dar nebuvo mačiusi. Parvažiavusi namo, papasakojo karaliui, kad norinti tų sidabro staklių ir aukso ratelio. Karalius pasišaukė vyriausiąjį savo girininką, liepė joti į girią ir surasti prapuolusiąją mergaitę. Išjojo girininkas į girią ir susitiko žynę Gerūtą.

— Kur joji, berneli? — tarė ji. — Giria didelė, aš sena, pavargau. Pajodink ir mane galelį.

— Kas tau, sene, ir į galvą atėjo! Aš esu vyriausiasis karaliaus girininkas, nejudinu visokių valkatų. Traukis iš tako, kitaip sumindžiosiu!

Senutė atsitraukė, o girininkas įjojo į girią. Ilgai jis jodinėjo, ilgai šūkavo. Atėjo ir vakaras, o jokios mergaitės nerado. Tik išgirdo vilkus kaukiant ir išsigandęs parjojo namo.

Supyko karalius ir atstatė girininką iš tarnybos. Kitą rytą išsiuntė vyriausiąjį žirgininką mergaitės ieškoti. Girion įjojęs, ir jis žynę Gerūtą sutiko. Prašomas pajodinti, ir jis ją taip pat nemandagiai pavarė. Ir jis sugrižo nieko neradęs ir tarnybos neteko. O karalienė nesmagi vaikščioja, taip tų staklių ir ratelio įsigėdė. Sužinojo apie tai karalaitis ir sako:

— Nieko nebus, josiu aš pats ieškoti.

Įjojęs į girią, susitiko senutę Gerūtą.

— Gria didelė, o aš sena, pavargau. Pajodink mane, vaikeli.

— Sėsk, senute, sėsk. Mano žirgas nebaukštus, gali ramiai joti.

Karalaitis nušoko nuo žirgo ir užsodino senutę. Ji pasuko žirgą girios tolumon, kur po obelimi sėdėjo Dailutė. Pykšt pokšt! — pasigirdo iš tolo.

— Kas čia poškina? — paklausė karalaitis.

— Tai Dailutė našlaitėlė audžia.

Karalaitis niekadoms nebuvo matęs audžiant, todėl labai stebėjosi ir staklėmis, ir gražiąja audėja. Sužinojusi, kad tėvas jos ieško, Dailutė labai nudžiugo. Tuojuo baigė austi, išėmė audklą iš staklių, pasiėmė linų sruogas, mestuvus ir, padėkojusi gerajai žynei, nujojo su karalaičiu. Jiedviem jojant, obelis paskui sekė. Kai prijojo motinos kapą, Dailutė nušoko nuo žirgo ir padėjo savo motinėlei. Obelis toliau nebesekė, paliko augti prie kapo. Kai karalaitis parvedė Dailutę namo, jos tėvas labai apsidžiaugė, atsikėlė iš lovos, apsikabino dukterį ir pasveiko.

Parjojęs namo, karalaitis atidavė sidabro stakles ir aukso ratelį karalienei motinai.

— Štai sidabro staklės ir aukso ratelis. O aš noriu vesti audėją, kurią girioje radau.

— Pirma noriu verpti aukso rateliu ir austi sidabro staklėmis, — tarė karalienė.

Bet verpti ir austi nebuvo taip lengva, kaip jai rodėsi. Ir šiaip, ir taip vartė ratelį ir stakles, bet niekas nesidarė. Pasišaukė dvaro ponias, bet ir jos nieko nesugebėjo. Pasišaukė tarnaites, ir tos nemokėjo. Tada išleido raštą į visą šalį, kad ta, kuri paverps aukso rateliu ir paaus sidabro staklėmis, bus jos marti. Pradėjo eiti mergelės iš viso krašto, bet nė viena nemokėjo verpti aukso rateliu nei austi sidabro staklėmis, nes tie daiktai buvo tokie mažučiai, kad tik nykštukams tetiko.

Karalaitis tarė motinai:

— Nenoriu ir nevesiu jokios mergaitės, tik tą, kurią girioje radau. — Buvo jis pamilęs darbščiąją Dailutę. Karalienė taip buvo įsigeidusi pamatyti verpimą ir audimą, kad nesipriešino ir pasiuntė tarnus Dailutės atvežti. Bet pamotė uždarė ją tvarte, ištrinko iššukavo šilko avinėlį, aprenge papuošė savo dukterį ir išleido su tarnais.

— Pasistenk, dukrele: kai tu būsi karalienė, abiem bus gerai.

Bet ir pamotės dukteriai nesisekė. Paėmusi žirkles, ir šiaip, ir taip bandė kirpti avinėlį, bet neįkirpo: jo vilnos tartum plieninės, žirkles neima. Žirkles nulaužė, o vilnų nė kuokšteliu nenukirpo. Jei būtų ir nukirpusi, nebūtų žinojusi, ką toliau daryti. Nors daug kartų buvo mačiusi Dailutę verpiant ir audžiant, bet, būdama tinginė, pati neišmoko.

— Tai ne mano mergelė, — tarė karalaitis.

Vėl išsiuntė karalienė tarnus, įsakydama parvežti tikrąją audėją, girioje rastąją mergaitę. Dailutė pasiėmė iš girios atsi-
neštąsias linų sruogas, mestuvus ir nuvažiavo su tarnais į dvarą. Kai vidun įėjo, visas dvaras nušvito. Karalienė jai padavė ratelį. Dailutė pasuko jį pirštu ir tarė:

— Aukso rateli, didyn didyn!

Ratelis pradėjo augti, augti, kol pasidarė tikro didumo. Dailutė, paėmusi žirkles, nukirpo avinėlių, sėdo prie ratelio ir kai pradėjo verpti, kai pradėjo šilko siūlus leisti, miela ir pažiūrėti!

— Tai mano verpėja! — sušuko karalaitis.

Karalienė padavė jai sidabro stakles. Dailutė pastatė stakles ant grindų, paspaudė pirštu pakojas ir tarė:

— Sidabro staklės, didyn didyn!

Ir staklės pradėjo augti. O kai užaugo reikiamo didumo, Dailutė apsimetė atsineštaisiais linais audeklą ir pradėjo austi, šilko vilnų šėivas prisitrynusi. Pykšt pokšt skamba sidabro staklės, net menė aidi!

— Tai mano audėja! — sušuko karalaitis.

Dailutė išaudė gražiausią audeklą, kokio dar niekas nebuvo matęs: aukso dugnu, sidabro raštais. Karalienė liepė pasiūti iš jo Dailutei vestuvinius drabužius.

Vestuvės buvo didelės ir iškilmingos. Senasis tėvas sėdėjo garbingoje vietoje, šalia jo pamotė su podukra, kurios buvo atsiprašiusios Dailutės.

TURINYS

Pasakų sparnai	5
Kaip varna lapę apgavo	17
Varlių karalius	22
Ožkytė melagytė	33
Pupos nuotykių	49
Piktžolės širdyje	58
Kaip ponas į dangų keliavo	67
Darbščioji Dailutė	82

JAUNESNIOJO MOKYKLINIO
AMŽIAUS VAIKAMS

С. Томарене

КРЫЛЯ СКАЗОК

На литовском языке

Redaktorius *A. Paraščiakas*

Techn. redaktorius *V. Zdancevičius*

Korektorė *D. Meciūnaitė*

Pasirašyta spaudai 1962.VI.22. Leidinio Nr. 3494. Tiražas 15 000 egz.
Popierius 70×92¹/₂ — 3 pop. l. = 7,02 sp. l.; 4,9 leid. l. Spaudė
Valst. K. Poželos v. spaustuvė Kaune, Puškino 11. Užs. Nr. 263

Kaina 45 kp
7-10